

ŪKINĖ PAŽANGA NEPRIKLAUSOMOJ LIETUVOJ

DR. V. MANELIS, Chicago, Ill.

Nepriklausoma Lietuvos valstybė, egzistavusi palyginti ne taip ilgą laikotarpį tarp dviejų pasaulinių karų, rodė didelio pajūmo ir progreso pavyzdžių įvairiose gyvenimo srityse, tarp jų, žinoma, ir ūkinėje srityje. Ilgokas laikotarpis prieš Nepriklausomybės atstatymą, o ypač laikotarpis po Nepriklausomybės praradimo Lietuvos teritorijoje, ūkinio požiūriu žvelgiant, pasižymi svietimų priešpajūda, jų įvairiomis machinacijomis ir paprastu neįsmanymu arba grubiu išnaudojimu. Ir šitame niūriame sveikųjų okupantų fone Nepriklausomos Lietuvos valstybės atsiiekti ūkiniai laimėjimai dar ryškiau sužiba savo turiniu ir apimtimi.

Sava pastovi valiuta

Kokie yra pagrindiniai Nepriklausomos Lietuvos valstybės ūkiniai laimėjimai?

Vienu iš didelių laimėjimų

Visa eilė naujai pastatytų geležinkelio ruožų ir plentų, kaip Amalių — Telsių — Kretingos geležinkelis, Žemaitijos plentas ir kt., Klaipėdos išugdytas ir modernų Baltijos jūros uostą, pradžia savo prekybos laivyno, Mariampolės, Panevėžio, Pa- venčių cukraus fabrikai, Kau- no, Panevėžio, Šiaulių, Kretingos skerdyklos, grūdų eleva- toriai, apie pora šimtų moder- nių pieninių, tekstilės, gumos, popierio ir visa eilė kitų fab- rikų — tai vis tiktai atskiros dalys spalvingame ūkinės kū- rybos vainike. Kai kuriose pra- monės įmonėse, kaip pav., Ame- rikos Lietuvių Akcinė B-vė, „Drobėje“ ir kt. sumaniai pa- sireiškė amerikiečiai lietuviai su savo kapitalu.

Besistatančios pradžios, vi- durinės, amatų ir augštosios mokyklos kasmet pareikalau- davo milijoninių sumų, kurios buvo sudaromos kietai dirban-

nimą Nepriklausomybės pra- džioje su tuo, kas buvo atsie- ta 1939 m., visi sutinka, kad pažanga buvo padaryta labai didelė. Ir sodybos, ir laukai, ir gyvuliai, ir visa ūkio orga- nizacija rodė visiškai kitą vaiz- dą negu tas, kuris anksčiau bu- vo. Pravesta žemės reforma, iš- skirstyti kaimai į vienkiemius, gražiai pradėti žemės nusausi- nimo ir pelkių sukurto ūkio darbai, sukurtas žemės ūkio kooperatyvų tinklas (prekybos, kredito, pieno perdirbimo ir kt.) su tvirtomis centrinėmis organizacijomis ir moderniomis žemės ūkio produktų perdirbi- mo bei rinkai paruošimo įmo- nėmis, pasukta žemės ūkio kryptis pirmą eilę gyvulinės kilmės produktų gaminimo link- me — vis tai reikšmingi žemės ūkio progreso rodykliai.

Lyginamoji ūkio pažanga

Kalbant apie pažangą, žino- ma, nereikia būti akliems super- latyvų mėgėjams ir užmerkti akis prieš neišspręstas proble- mas pažangos kelyje arba da- ryti išvadas apie ūkinį gerbū-

Stasys Laucius

MES GRĮŠIME

„Mes grįšime!“ rašo poetai.
„Netrukus!“ kaimas pranašauja.
„Štai, žemės gimtosios, žiūrėkit,
Išsaugojau duonterbėj saują!“

Mes paniekos būsim patyrę
Ir svetimo trupinio skonį.
Bet žemę pajūdins dar vyrai,
Kaip kurstė kadaise Maironis!

Palaimins laukus pilksermėgį,
Raudonąjį lažą atlikę.
Kitais pasinėš tada bėgiais
Tautos ir valstybės dalykai.

Kitokį Vasario parą
Pirmas vyriausybės tais metais.
Nešūkaus diviziono vadai,
Nė rauto nebus diplomatai.

Bet kunigo kalinio žodžiai
Kiečiausią lietuvių pravirkdys,
O himnas, kaitam nusibodęs,
Sudrebins net išgamos širdį.

Tad, marš orkestrui sugrojus,
Pro kuklią medinę tribūną
Žygiuos, nors ne taip jau į koją,
Respublikos dukros ir sūnūs.

Pradės ne nuo vėliavų miško,
Nešvysticos kardais karininkai.
Vaikai pasirodys išblyškę,
Našlaičiai praeis plikakinkiai.

Po jų vėl ne stambiosios žuvys
Išplauks, bet žmogeliai vienplaučiai
Švarkeliais, dėmėtai nuo spjūvių
Už meilę, už darbą ir auką.

Praeis basnirti partizanai
Skylėtom nuo kuklių milinėm,
Kur ateitį tavo ir mano
Klaikausią laikotarpį gynė.

Paskui pražygiuos paprastutės
Agotos greta Marcijonų,
Kur nešė per speigą ir liūtį
Kovotojams ginklų ir duoną.

Kaip šmėklos praeis, kaip šešėliai
Tautiečiai, iš Sibiro grįžę.
Jie nešė ne plakatų iškėlę,
O savo ramintojų — Kryžių.

Praeis ir jaunimas rikiuotė
Su randais ir Kocho bačiom.
Kai kas ims iš publikos ploti,
Nuliūdusioms motinoms tylint.

O vietoj patrankų ir tankų,
Mergaitėms eglėsakius barstant,
Praneš veteranai ant rankų
Visų nužudytųjų karstą.

Keli ataše, tartum vienas,
Pakels tad rankas prie kepturių.
Ir bus nesvarbu mums tą dieną,
Ar kas pripažino „de jure“.

Stasys Laucius, neseniai laimėjęs premi- ją dramos konkurse, yra parašęs dar ne- spausdintą poemą „Respublika“, kurios pa- skutinius posmus čia dedame. Poetas ir dra- maturgas Stasys Laucius gimė 1897 m. spalio 11 d. Kelmėje, Raseinių aps. Gimna- ziją baigė 1917 m. Petrapilyje, po to pate- ko į Karo mokyklą. Lietuvos nepriklaus- mybės kovose dalyvavo savanoriu; iš kovų išėjęs kapitono laipsniu, nuo 1921 m. per dvidešimt su viršum metų dirbo moky- tojo darbu ir kartu buvo produktyvus spau- dos darbuotojas bei rašytojas. Šiuo metu rašytojas Laucius gyvena Nottingham, Anglijoje.

Pirmoji Lauciaus eilėraščių knyga „Pirmoji Banga“ pasi- rodė 1927 m., po metų išleista jo „Satyros“, satyrinės poezijos rinkinys, dar po metų matome dalyvaujant „Pirmo dešimtme- čio“ poezijos antologijoje, 1932 metais Vytauto Didžiojo Komiteto konkurse buvo išskirta ir to komiteto lėšomis išleista Lau- ciaus poema „Vytauto karžygiai“.

Dalyvaujamas eilė dramos konkursų, Laucius net 4 kar- tus yra laimėjęs premijas. Pažymėtinos jo dramos „Signalas“ „Žydinti žemė“, „Kelias iš pelkių“, „Laisvės kelias“, „Ugninis ratas“ ir naujausioji, dar niekur nespausdinta ir nevaldinta Kultūros Fondo premijuotoji drama „Ponios Žydienės bendra- butis“.

Periodinėje spaudoje slapyvardžiu Stella keliolika metų su- tikdavome St. Lauciaus aktualių eiliuotų satyrų. „Respubli- kos“ poemoje randame taip pat satyrinių elementų. Šio veikalo sankūra rodo „Respubliką“ esant naujoviška poemą: Fragmentinis pobūdis, lyrinio momento vyravimas, pagrindinių perso- nažų stoka, ritmo įvairumas ir kt. Šitokios poemos pradinin- kais pas mus laikytini keturvėjininkai Rimdydis ir Tilvytis.

AŽUOLINĖS DURYS

Pirmą premiją laimėjusi novelė

NELE MAZALAITE, Brooklyn, N. Y.

NELE MAZALAITE

Kasyje Nele Mazalaite išskyla kaip viena iš pačių pajėgiausių lie- uvių moterų beletristų. Vieną po kito ji laimi literatūrinius kon- kursus. Paskutinis j.s. laimėjimas — pirmoji premija „Draugo“ no- velių konkurse. Premijuotą novelę čia ir pradėdame spausdinti. Nele Mazalaite yra gimusi Darbėnuose, Kretingos apskrityje. Gimnaziją baigusi, ji kairurį laiką buvo provincijos ir Kauno įstaigų tar- nautoja. Iš pradžių ėmė bendra- darbiauti periodinėje spaudoje: Rytė, N. Vaidilutė, Ateityje, N. Romuvoje, Židinyje, Dienovidy ir kitur. Rašė eilėraščių, apsakas, noveles, legendas. Jos kūriniuose gausu romanikos, puošnūs stilius, apstu poetinių elementų. Jos pa- rašytosios knygos: Miestas, kurio nėra, Pajūrio moterys, Karaliaus ugnys, Apversta valtis, Mėnuo, vadinamas medaus, Legendos apie ilgesį, Gintariniai vartai.

tarė — „taigi, ar veršukas at- sirado, kaip nepamėnėsi jo gim- tos dienos — juk ir debesėliai palaito jauną daigelį.“

Ką jau bekalbėti apie vestu- ves — ko vertos jaunos dienos, jei jų nepragersi per paskuti- nes tris ir per penkias nesigailėsi pagiriodamas. Mokėjo jie atsi- kirsti visiems priekaištams, nors jie buvo užkliūnami už tai be- perštojo, ir tai ne kieno kito, kaip klebono, ir ne kur kitur, kaip iš sakyklos. Žinoma, negi malonu girdėti, jei taip sako: —

„Jūs, akmenališkiai, esate kaip liūnas, kuriame laikosi kniuisiai, pikto drugio nešiotojai“. — Ar- ba taip: — „Sirdis plyšta gir- dint, kaip tolimiausi pasviečiai garsėja dora ir blaivumu, o kas dedasi pas mus? Esame patys artimiausi kaimynai garbingos vietos, kur gimė ir augo Jo Ma- lonybė Žemaičių Vyskupas, kur- ris taip rūpinasi blaivybe, o ar esame verti to? Ir kas yra kal- tas? Nevisi, ne — nusidėdau kaltindamas jus visus, mano ave- lės — ačiū Viešpačiui, jau treči- metai, kai jūs nuveikėte kirmi- ną, kuris įsigalėjęs sugrauzia doro krikščionio dūšią, turtą ir vidurius. Negana to, jis kaip žaltys, sugundęs mūsų gimdyto- jus prarasti rojų, gundo ir jus į visus blogumus, kurie atima dangaus karalystę. Taip, sa- kau, jūs buvote narsūs, ir mes galėtume didžiulius, kad ne tas vienas atkaklus savo nedorybė- je kaimas“. — Ir dar kitaip, ir dar kitaip — žinoma, nemalo- nu, bet jie ilgainiui priprato ir apsi- prato ir klebonas pagaliau pavargo, ar jam įkyrėjo kariau- jo apsiginti dėl krikštynų, jie

(Nukelta į 4 psl.)

Lietuvos Bankas Kaune

tenka skaičiuoti savos valiutos (lito) įvedimą ir jos pastovu- mo išlaikymą. Prieš antrą pa- saulinį karą litas visoje Euro- poje buvo žinomas, kaip visi- kai gera ir patikima valiuta; litai daugeliu atvejų buvo sta- čiai graibstomi ir, kaip valiuta, jie nieku neatsilikio nuo kitų pasaulio galybių pinigų, pa- ženklintų ar tai karalių, ar tai įvairių garsenybių, ar liūtų bei erelių vaizdais ir vardais.

Tvirta ir patikima sava va- liuta nebuvo koks nors atsitik- tinis reikšmas arba kieno nors asmeninis nuopelnas. Tie žmo- nės, kurie valiutos įvedimą or- ganizavo ir vėliau buvo įparei- goti ja rūpintis, parodė geros orientacijos ir sumanumo, bet tai yra tiktai dalis viso komp- likuoto reikalo. Pati valiuta daugeliu atžvilgių yra atspin- dys viso krašto ūkinio gyveni- mo. Kad valiuta būtų tvarkoje, reikia, kad ūkinio gerybių ga- myba ir jų apyvarta krašte būtų atitinkamoje augstumoje, kad krašto užsienių prekyba būtų tvarkoje ir kad visas at- siskaitymas su užsieniu būtų išlygintas.

Pramonė, prekyba

Čia suminėti pagrindiniai da- lykai (t. y. prekybinis ir mo- kamasis balansas, žemės ūkis, pramonė ir prekyba) ir visa eilė kitų ūkinio gyvenimo sri- čių (kaip pvz. kreditas, viešieji finansai, susisiekimas ir kt.) Nepriklausomoje Lietuvoje gra- žiai plėtėsi, evoliucionavo, su- teikdami gerų vilčių atečiai.

šios, apdairiai taupančios ir švietimo reikalams protingai investuojančios lietuvių tautos.

Krizė ir pažanga

Kaip visame pasaulyje, taip ir Lietuvoje, nebuvo apsieita be ūkinio sutrikimų, pasirei- šusių tarptautinės ekonominės krizės metu, kuri prasidėjo 1929 m. pabaigoje. Šis, vadinamas, depresinis biznis ciklo tarptautinis, kaip agrarinį kraštą, pasiekė kiek vėliau ir kelerius metus vargino krašto gyventojus, kol pagaliau ūki- niai sunkumai, savo šaknis tu- rėjusieji už Nepriklausomos Lietuvos ribų, po kurio laiko kaip ir pranyko.

Pagal anuo metų veikusias Tautų Sąjungos statistinius duomenis bendras pramoninės gamybos indeksas buvo (1929 m. = 100):

Metai	Lietuvoj	Visam pasauly
1937	272.0	102.5
1938	309.4	125.8
1939	354.2	128.7

(Duomenys iš A. Šimučio kny- gos „The Economic Reconstruc- tion of Lithuania After 1918“, p. 71).

Iš to matyti, kad Lietuvos ūkis prieš antrąjį Pasaulinį karą po depresijos buvo žymiai daugiau atsigavęs, kaip eilės kitų krašto ūkis, kurie su savo žema produkcija mušė bendrą- jį indeksą lygi.

Žemės ūkis

Pagrindinį Lietuvos gyvento- jų verslo šaltinį sudaro žemės ūkis. Kas turėjo progą paly- ginti Lietuvos ūkininko gyve-

vi, sakysime, tarp 1939 m. Lietuvos ūkininko padėties ir 1953 m. Chicagos apylinkė ar Iowos valstybei tipingo farne- rio padėties. Šių eilučių tiks- las nėra neišspręstų Lietuvos žemės ūkio problemų iškelimas, bet užakcentavimas fakto, kad lyginamoji ž. ū. pažanga Nepr. Lietuvos valstybėje buvo labai didelė ir ji buvo didesnė negu bet kurio kitu metu, kai Lietuvos kraštas buvo svetimųjų tvar- komas. Šis faktas Lietuvos ūki- ninką, tą pagrindinį ūkinį gė- rybių gamintoją krašte, persta- to tokioje šviesoje, kurioje pa- matome daug gražių dalykų, sukurtų jo sunkiu darbu, o pa- sitaikantieji šešėliai šioje švie- soje dar nėra dėmės.

Verta nepriklausomybės

Lietuvių tauta, parodžiusi tokį didelį jautumą, veržtą ir sumanumą iš lieso palikimo ir kuklių gaminių krašto resursų sukurti paminėjimą bei pasigė- rėjimą pelnančius ekonominius laimėjimus ir žemės ūkio, ir pramonės, ir prekybos, ir susi- siekimo, ir visose kitose ūkio bei jo organizacijos srityse, rei- kalinga yra ne svetimųjų glo- bos, tuo labiau ne dvidešimto- jo amžiaus vergo ar baudžiau- ninko dalios, bet ji yra verta nepriklausomo gyvenimo ir to- kių sąlygų, kuriose jos kūry- binga ūkinė iniciatyva vėl ga- lėtų laisvai ir produktingai pa- sireikšti jos pačios gyventojų ir visos tarptautinės bendruo- menės labui.

MŪSŲ KALBA

TVARKO

DR. P. SKARDŽIUS IR S. BARZDUKAS

78. TERMINOLOGINIAI DALYKAI

12. Kaltuvos ir kaltuvai

"Lietuvių kalbos vadove" kaltuvos yra bendrai nusakytas "įrankis kuolams ir kt. kalti". A. Vireliūno įvarduose tevar-tojami daugiskaitiniai kaltuvai "tam tikras įtaisas kalstams (poliams) kalti, angl. pile driver, rus. koper". M. Niedermanno žodyne vartojamas kaltuvas "Locheisen" ir "kaltuvai" "Schlagwerk, Bohrgerstell des Erdbohrers". V. Pėteraičio teduodamas kaltuvas "punch". Bet angl. punch yra tam tikras įrankis, pa-prastai trumpa plieninė lazdelė su įvairios formos galu, varto-jamas kam pragrežti, centrams išgręžti, varžtams iš sky-lės išmušti, vinių galvoms įvairyti giliau paviršiaus ir t. t. Taigi angl. punch vargiai gali atstoti naujadaras skyklamušis, kuriuo V. Gailiaus žodyne vėriamas vok. Locheisen: Vadove vartoja-moji skyklamušis, jau nepriklausomai Lietuvoj sudaryta ir, at-rod, patogesnė už skyklamušį (plg. ritmuša "pagalys ritiniui mušti"), iš tikrųjų tėra įrankis skyklams pramušti, akiklis", o kaltuvas yra įrankis kam kalti, pvz. metams (basliams) varty-ti, varžtams iš skylių iškalti, varžtams į skyles įvairyti ir t. t. Šalia vienaskaitinio kaltuvo gerai tinka ir daugiskaitiniai kal-tuvai sudėtingesniais kalamažiais įtaisais žymėti, tam, kas yra angl. pile driver, pile engine, vok. Schlagwerk, rus. koper; dėl darybos plg. mestuvai, mintuvai, vytuvai ir kt.

13 Keistuvai

A. Vireliūno įvarduose (79 psl.) vadinamas įtaisas elektros srovės krypčiai keisti, komutatorius. M. Niedermanno žodyne keistuvai yra "Stromwender, Umschalter, Kommutator", o V. Pėteraičio tai yra "commutator, current-reverser" šalia per-jungiklis "change-over switch, commutator, V. Gailiaus žody-ne vok. Kommutator vėriamas keistuvu, Stromwender — sro-vės keistuvu, komutatoriumi ir Umschalter — perjungikliu. Iš šitų įvairių vertimų atrodo, kad keistuvai iš vienos pusės yra komutatorius, angl. current-reverser, vok. Stromwender, o perjungiklis — angl. change-over switch, vok. Umschalter, iš kitos pusės keistuvai ir perjungiklis lyg yra tie patys įtai-sai, tik įvairiai pavadinti; pvz. M. Niedermanno žodyne keistu-vas tarp ko kito vokiškai vėriamas Umschalter, o V. Gailiaus žodyne šis vok. vertimas, Umschalter, jau yra perjungiklis. Bet iš tikrųjų tai yra du skirtingi dalykai: vok. Stromwender, Kom-mutator yra specialus įtaisas elektros srovės krypčiai keisti, o Umschalter yra įtaisas elektros srovei perjungti, t. y. jungik-lis įvairiems elektros srovės keliams nustatyti. Taigi komuta-torius (lot. komutator "keitėjas, pakeitėjas") lietuvių kalboj geriausiai gali atstoti keistuvai, elektros srovės keičiamasis įtaisas, o vok. Umschalter — perjungiklis arba perjungtuvas.

Toliau šalia komutatoriaus elektrotechnikoje dar vartoja-mas ir transformatorius. Tai yra tam tikras įtaisas elektros srovės įtampai keisti arba, Websterio žodžiais tariant, "an ap-paratus for transforming an electric current from a high to a low potential without changing the current energy, a conver-ter". Vokiečiai šį įtaisą vadina Transformator arba Umspan-ner, Umformer. V. Gailiaus žodyne vok. Transformator ir Um-spanner vėriami transformatoriumi, o Umformer — formas-pakeitėju ir (elektrotechnikos reikalui) keistuvu. Vadove trans-formatorius irgi vadinamas keistuvu. Tad ar gerai yra vienu ir tuo pačiu žodžiu vadinti du įvairius specialius įtaisus? Kal-biskai tai atrodo galimas dalykas: juk srovės krypties keitėjas ir srovės įtampos keitėjas visų pirma yra keičiamieji įtaisai, arba keistuvai. Bet norint griežčiau atskirti komutatorius nuo transformatoriaus, galima būtų pastarąjį vadinti perkaitu, "vok. Umformer, (t. y. formas pakeitėjas, performuotojas), Umspanner, angl. transformer, converter" arba perkeistuvu, o pirmąjį tik keistuvu. Sudarymo perkaitas galėtų būti panašiai sudarytas kaip pvz. perlaidas "šatra, jungianti vežimo pirma-galį su užpakaliu", pervaras "duru, staklių varžtas" ir kt., o perkeistuvai, kaip ir augščiau minėtas perjungtuvas, galėtų būti pateisintas tokiais pavyzdžiais kaip apvožtuvas "antvo-zas", prijungtuvas "prijuoštė, užkabintuvas "pakaba" ir kt.

P. S.

(Bus daugiau)

KULTŪRINĖ KRONIKA

● **Novelė iš Lietuvos gyvenimo** "Der Erbe einer Liebe" atskiru leidiniu išleido Giebel ir Oelschlaegel leidykla Oste-rodėje, Vokietijoje, pirma ją perleisusi per laikraštį. Para-šyta vokiečių kalba, autorius Medardus Bremeneck. Služetas — iš romantiškų nuotykių vie-no vokiečių pareigūno antrojo Pasaulinio karo metu Lietuvoje. Ties šiauliais jis susipažis-ta su našle vokiečių grafienė, nuo senų laikų gyvenančia Lie-tuvoje. Pamilsta jos dukterį, kuri vėriama ištėkėti už kito, bet vėliau su pamiltuoju šeima sukuria. Lygiagrečiai vaizduo-jama tyli ir širdy paslėpta mei-lė vieno klapėdiečio ir ligonės lietuvaits, kuri miršta. Novel-lė ypatingu stiliumi nepasižy-mi, daug kur reportažinio po-būdžio, vokiškos dvasios, savo moralinėmis nuotakomis mums svetima.

● **Prof. Pr. Jucaitis** Chica-goje, Illinois Technologijos In-stitute, yra cheminių projektų vedėjas. Jo globoje pravedami du biochemijos projektai, ku-riais norima padaryti pramo-nei svarbius išradimai. Mūsų profesorius talkina keturi asis-tentai. Prof. Jucaitis atlieka planavimo, apykaitų darbus, palaiko ryšį su pramonininkais, tuos projektus finansuojančius. Vienas tyrinėjimas baigiasi bir-želio mėnesį, kitas — rugpjū-dio. Pramonės reikalui prof. Jucaičio paruošiami du nauji chemikalai, Anksčiau prof. Ju-cevičius dėstė Gannon Kolegi-joje, Erie, Pa. Atvyko į JAV su profesoriaus duodama iš-imtine viza.

● **"Bendrija"**, Europos lie-tuvių knygų leidykla, kurios administraciją sudaro Vokietijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdybos žmonės, kny-gų leidimų reikalui užmezgę san-tykius su Lietuvių Rašytojų Dr-ja. "Bendrija" yra visuo-meninė institucija, kuriai pir-moje eilėje rūpi ne pelnas, bet lietuviškos kultūros reikalai. Taigi pirmoje eilėje ši leidykla yra pasiryžusi leisti naujus originalius lietuvių rašytojų kūrinius, ir tik tuo atveju, jei-gu šiųjų pritrūktų, imsis verti-mų ar perspausdinimų. Šis ke-las kaip tik sutinka su pasku-tiniojo rašytojų suvažiavimo nutarimų dvasia, tad Rašytojų Dr-jos Valdyba su leidykla mie-lai bendradarbiauja.

● **Dr. Julius Kaupas**, bedirb-damas ligoninėje ir turėdamas progos stebėti įvairius būdingus tipus, rašo nevels, kuriose sprendžiamos psichiatrinės prob-lemos. Kada nors pasirodys no-velių knyga.

● **N. Saldukas**, lietuvis sa-lezietis, lietuvių komiteto pir-mininkas Kolumbijoje, yra pa-skirtas Agronomų Akademijos direktoriumi Ibagues mieste. Toje pačioje akademijoje kun. N. Saldukas prieš keletą me-tų profesoriavo, dėstydamas matematiką. Naujas direkto-rius jau perėmė pareigas ir va-sario mėn. 9 d. pradėjo naujus mokslo metus. Bogotos lietu-viai gail'si nustoję energin-giausio savo centrinio asmens, bet — Ibague yra už poros šimtų kilometrų, taigi yra vil-ties, kad ryšys bus palaikomas.

● **Dr. Titas Narbutas** parašė anglų kalba leidinį "4 Mar-tyred Bishops", kuriame duo-da atvaizdus ir aprašymus bol-ševikų nukankintų vyskupų: Teofilio Matulionio, arkiv. dr. Mečislavo Reinio, vysk. Vincen-to Borisevičiaus, vysk. Pran-ciškaus Ramanausko. Leidinė-lis 13 puslapių, papuoštas pras-mingu Juozo Domeikos virše-liu, išleistas labai laiku — bus galima Vasario šešioliktos pro-ga paskleisti. Teisingai knyge-lės įžangoje latvių vyskupas J. Rancans sako: "Ši knygelė turėtų būti kiekvieno rankose".

● **Rašytoja Alė Nakaitė** Ar-bačiauskienė, gyvenanti Detroi-te, parašė psichologinį romaną iš lietuvių tremtinių gyvenimo. Vyriausias veikėjas yra "mote-ris, kurios sielos nepajėgia pa-laužti nei moralinės kančios, nei labai sunkios ekonominės sąlygos. Be to, ta pati autorė turi parašiusi eiliuotą scenos veikala, kuris tiktų vaikų teat-rui.

● **Prof. Vaclovas Biržiška**, pasinaudodamas Kongreso Bib-liotekoje esančiais šaltiniais, papildė ir patobulina kaiku-riuos anksčiau savo paruoštus rankraščius, o jau vasario mėn. pabaigoje rengiasi persikelti į Bostoną ir atsidėti Lietuvių Enciklopedijos redagavimui.

● **Vilniaus Dailės Muzėjų** paskutiniu metu atgebenta R. Kalpoko piešinių, taipgi Reme-rio "Žiemos peizažas". Muzė-jun netrukus būsiąs atgebena-tas, kaip skelbiama, seniausio Lietuvos dailininko L. Petravi-čiaus kūriny "Lietuvos valstie-tis su žabais". Didelis procen-tas naujai įgyjamų muzėjui kū-rinių — rusų dailininkų kūri-niai ir propagandinio meno pa-veiksiai.

● **Vincas Narbutas** Morton Sterling Augštesniojoje Mo-kykloje Cicero, Ill., dėsto ispa-nų kalbą; jam vadovaujant buvo paruoštas leidinėlis apie P. Ameriką.

● **Kolumbijos Lietuvio** re-daktorius kun. M. Tamošiūnas ruošiasi gegužės mėn. išleisti savo redaguojamo žurnalo prie-dą ispanų kalba. Priedas nu-matomas išleisti trijų tūkstan-čių egzempliorių tiražu, tokio pat dydžio, kaip ir lietuvių kal-ba leidžiamas žurnalas, apie 60 puslapių. Numatyta duoti dau-giau fotografijų iš lietuvių gy-venimo, apžvalginį straipsnį apie Lietuvą ir lietuvius. Tai bus gera kultūrinė propaganda apie Lietuvą ir lietuvius, išlei-džiama gegužės mėnesį numa-tyto Kolumbijoje gyvenančių lietuvių kongreso proga.

Dr. Donald F. Alexander
KOJŲ SPECIALISTAS
1347 So. 56th Ave., Cicero 50. Ill.
Telef. Olympic 2-8200

Priėmimo valandos: Pirmadien. ir ant-rad. nuo 2 iki 5 ir 7 iki 9 v. vak.
Ketvirtadien. nuo 10 val. ryto iki 5 v. vak.
Penktadien. nuo 10 val. ryto iki 5 v. vak.
Ir nuo 7-9 val. v. šeštadien. nuo 1 v. iki 4 v. p. p.

Dr. ANATANAS ALEKNA
(ALEKNAVICIUS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1957 W. Garfield Blvd.
VAL: 1-4 ir 6-9
Seštadieniai nuo 1 iki 4 val. p. p.
išskyrus ketvirtadien. ir sekmadien.

Dr. JONAS BAKŠYS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
745 West 77 St.
Rez. 6053 Washenaw Ave.
Val: pirmadien., antradien., ketvirtadien. ir penktadien. 2-4 po pietų, 7-9 vak.
Treč. ir šeštadien. 2-4 v. p. p.

Dr. BR. BEINORIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6656 So. Halsted Street
Kampus Marquette Rd. ir Halsted St.
Val: 7-9 kasdien, šeštadien. 3-6, 7-9 vak.
Tel: Ofisio WE. 6-2811
Namų WA. 6-2990

Dr. BIEZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2201 West Cermak Road
VAL: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Treč. ir sekmadien. ofisais uždarytas.
Seštadien. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 60th PLACE

Dr. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. Pirm., ketv., penkt. 1-4 ir 7-9
Antr. 1-5, treč. ir šešt. pagal sutarties

Dr. G. J. BYLAITIS
Vidaus, vaikų, nervų gydytojas
Dr. JONAS VALAITIS
Gydytojas ir chirurgas
4038 So. Archer Ave.
VAL: pirmadien., treč. ir penktadien.
6:30 iki 8:30 P.M.
Kitomis dienomis susitarus.

Dr. Z. DANILEVIČIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
10748 So. Michigan Ave.
VAL: (išskyrus sekdien. ir sekmadien.)
Nuo 1 iki 4 v. p. p.; 7-9 v. vak.
Ligonius prima tik pagal susitarimą.
Rezid. 10838 So. Wabash Ave.

Dr. BR. GAIZIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Spec. moterų ligos ir akušerija)
4055 Archer Ave.
Kampus Archer ir California Ave.
VAL: 2-4 ir 6-9 v. p. p.
išskyrus sekdienius.

Dr. J. GUDAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 West 35th Street
(kampus Halsted ir 35-ta gatvė)
VAL: 1-4 ir 6:30-8:30 p. p. kas-dien išskyrus trečadienius. Atidara seštadieniai 1-4 val.
Rez. 3247 S. EMERALD AVE.

Dr. K. JABLONSKIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
154 North Broadway
MELROSE PARK, ILL.
Val. 6:30-9 val. vak., išskyrus sekdien.

Dr. Alexander J. Javois
(JOVAISAS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2423 West Marquette Rd.
VAL: 2-4 p. p. ir nuo 7-9 v. vak.
Treč. ir šeštadien. pagal sutartį

Dr. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(LIETUVIS GYDYTOJAS)
2500 West 63rd Street
VAL: kasdien nuo 2-4 p. p. ir 7:30 iki 9 val. Treč. ir šešt. uždaryta

2 iki 4 v. p. p.; nuo 7 iki 8:30 v. v.

PARDUODAME ANGLIS IR PEČIAMS ALIJEJŲ
PERKRAUSTOME BALDUS
Patarnaujame gerai ir pigiai

STASYS FABIJONAS
2146 SO. HOYNE AVE.
Tel. Virginia 7-7097

Dr. ALDONA A. JUSKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE
PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12 ir 7-9 v. v. pagal susitarimą išskyrus trečadienius
2422 West Marquette Rd.

Dr. WALTER J. KIRSTUK
PHYSICIAN and SURGEON
(LIETUVIS GYDYTOJAS)
3925 West 59th Street
VAL: 2-4 popiet, 6:30-8:30 vak.
Treč. ir sekdien. pagal sutartį

Dr. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1435 So. 49th Ct., Cicero
Kasdien 1-3 v. ir 6-8 v. vakaro.
Seštadieniai 12-2 v. ir 8-5 v. v.
Rutis 1604 So. 40th Ave.

Dr. EMILY V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 S. Archer Ave.
VAL: Kasdien popiet nuo 12-2:30 v.
Vak. pirm., antr., ketv., 6:30-8:30 v.
Treč. ir sekdien. tik susitarus

Dr. FRANK C. KWINN
(KVIEČINSKAS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1651 West 47th Street
LIGONIUS PRIMA: Kasdien nuo 2 val. iki 4 v. popiet. Nuo 7 v. iki 8:30 v. išskyrus treč. ir sekdien. vak.

Dr. ANATANAS LIPSKIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4206 West 26th Street
Val. antradien., ketvirtadien. ir sekdien. 7-9 v. v. Kitu laiku pagal susitarimą.
Tel. Ofis. LA 1-4316; Rez. CR 7-8315

Dr. A. MACIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2423 West 63rd Street
(kampus 63 ir Artesian)
VAL: 2-4 p. p. ir nuo 6-8 v. vak.
Seštadien. 3-4 p. p.
Treč. ir sekdien. uždaryta

Dr. I. E. MAKARAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
11750 S. Parnell
Val. kasdien 2-4 popiet ir 6-8 v. v.
išskyrus trečadienius

Dr. F. MAZEIKA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
10756 S. Michigan Ave.
Valandos 8:30-10:30 ryte, 7-9 v. v.
Treč. ir sekdien. 8:30-10:30 ryte

Dr. Edward B. MURASKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2750 West 71st Street
(prie California Ave.)
LIGONIUS PRIMA: kasdien nuo 1 iki 4 ir nuo 7 iki 9 v. v. šeštadien. nuo 2 iki 4 v. Treč. ir sekdien. pagal susitarimą.
Susitarimui skamb. GRo. 6-1321, jei neatsiliepiu — Vincennes 6-8900

Dr. A. NARBUTAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6757 S. Western Ave.
Val: 6:30-8:30 val. vak.
Treč. ir sekdien. 2-4 p. p.
Sešt. vak. ir sekdien. uždaryta

Dr. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4204 Archer Avenue
VAL: kasdien nuo 2:00 iki 9:00 v.
Treč. ir sekdien. tik susitarus

Dr. Antanas Rudokas, O. D.
Tikrina akis; pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus
4701 S. Damen Ave., Chicago, Ill.
Šaukite — YA. 7-7381
Pirmą: vakarais 6 iki 9, šeštadien. 10 ryto iki 4; treč. ir sekdien. tik susitarus

Dr. A. Z. ŠAULYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
4645 So. Ashland Ave. (kamb. 211)
Val. 12-8 ir 6:30-8:30 p. p.
Treč. ir sekdien. 1-4 p. p.
Rez. 4420 So. Talman Ave.

Dr. CHARLES SEGAL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4740 So. Ashland Avenue
(antrasis aukštas)

OFISO VAL: 10 iki 12 v. ryto; nu-
2 iki 4 v. p. p.; nuo 7 iki 8:30 v. v.

Telef. ofisio SEley 2-6123
DR. L. SEIBUTIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
ROOSEVELT MEDICAL CENTER
1212 So. Ashland Ave.
Val: kasdien nuo 12:00-8:30 p. p.
Resid. 6419 So. Maplewood
Telef. HElock 4-5445

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Naujas adresas: 4255 W. 63rd St.
Ofisio tel. REliance 5-4410
Rezid. teref. GROvehill 6-0617
Valandos: 1-3 p. m. 6-8 p. m.
Treč. ir sekdien. pagal sutartį

Dr. J. STARKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
653 West 79th Street
Rezid. 1908 South Troy Street
Val. pirm., antradien., ketv., penkt.
ir sekdien. 7-8:30
treč. ir sekdien. 9-12

DR. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 So. Ashland Ave., Chicago
VAL: nuo 2-4 ir 6-8:30; treč. ir sekdien. ir sekdien. tik pagal sutartį.
Tel. ofisio YA. 7-4787, rez. PR. 6-1930
Jei neatsiliepiu viršminėti telefonai, šaukite Midway 3-0001

DR. FL. TALLAT-KELPSA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos

DR. E. TALLAT-KELPSA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
5002 West 16th Street
Valandos: kasdien 2-5 p. p.
Seštadieniai 10-12 ir 2-4 p. p.
Tel. ofisio TO-0959 Rez. RO 2-2387
Jei neatsiliepiu viršminėti telefonai, šaukite Midway 3-0001

DR. V. P. TUMASONIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
6255 South Western Avenue
VAL: kasdien 2-4 p. p. ir 6-8 vak.
Seštadien. 2-4 p. p. Treč. ir sekdien. uždaryta

Telefonas DANube 6-1225
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. Moterų Ligos
3267 S. Halsted St.
Val: 1-4 ir 6-8 vak.
Seštadieniai 1-4 v. p. p.

Dr. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Kampus Halsted ir 31-os gatvių
802 W. 31st Str.
Priėmimo valandos: 6-8:30 p. p.
Seštadieniai 1-4 p. p.
Trečadieniai tik susitarus

Dr. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 West Marquette Rd.
VAL: nuo 2 iki 4 p. p.; 6 iki 8 vak.
Treč. ir sekdien. pagal sutartį

Dr. P. Z. ZALATORIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 So. Halsted Street
Rezid. 6600 S. Artesian Ave.
VAL: 11 v. r. iki 3 p. p.; 6-8 v. v.

Telefonas Olympic 2-4276
Dr. P. ATKOCIUNAS
DANTISTAS
1446 So. 49th Court, Cicero
VAL: antr., ketv., 10-12, 2-6, 7-9 p. p.
penkt. 8-6, 7-9 p. p.
3147 S. Halsted St., Chicago
VAL: pirm., treč., sekdien. 8-8 p. p.
penkt. 10-12 ryte

Dr. B. C. BRUZAS
DANTISTAS
Priėmimo valandos pagal susitarimą
4003 Archer Avenue
Truputį į rytus nuo California
Tel. Yards 7-7772

Dr. A. P. STULGA
DANTISTAS
2723 West 71st St.
Priėmimo laikas pagal susitarimą
Telefonas GROvehill 6-6785

Dr. ANTHONY WILLIAMS
(VILIMAS)
DANTISTAS
6322 South Western Avenue
Priėmimo laikas pagal susitarimą
telefonu.
Telefonas GROvehill 6-8043

Dr. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patirtimas
Tel. Yards 7-1829
Pritaiko akinius
Keičia akis
Ištaiso
Ofisais ir akių dirbtuvė
756 West 35th Street
VAL: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8, tre-
č. ir sekdien. 10-12; sekdien. 10-8 p. p.

Dr. J. J. SMETANA, JR.
OPTOMETRISTAS
1801 So. Ashland Avenue
VAL: pirm., antradien., ketvirtadien.,
penktadien. 9:30-12; 1:30-5 v. v.
treč. ir sekdien. uždaryta. Seštadien. 9:30 iki
12; 1:30 iki 3 val. po pietų
CAnai 6-0523 Platt Bldg.

Jei turite parduoti ar išnuomo-ti, pasiskelbiete smulkų skelbimą
skyrtyje. Skelbimas galite parduoti
telefonu: Virginia 7-6640.

TAUPLYKITE SAUGIAI IR PELNINGAI!!

Mes kviečiame lietuvius pasidėti savo taupomus pinigus į Chicago Savings and Loan Association, kuri yra proporcionaliai viena iš
markiausių augančių taupymo įstaigų visoje Chicagoje. Pas mus kiekvieno taupomo pinigai yra pilnai apdrausti iki \$10,000.00 by an
Agency of the United States Government.
Chicago Savings suvirš 28 metai kaip saugiai ir pelningai teikia visiemis teisingai ir mandagų patarnavimą. Ji iš anksto neprizada, bet
visada išmoka aukštą dividendą.

MŪSŲ TURTAS SIEKIA DAUGIAU DEŠIMTIES MILIJONŲ DOLERIŲ (\$10,000,000.00)

CHICAGO SAVINGS and LOAN ASSOCIATION

6234 South Western Ave.

Chicago

Phone GROvehill 6-7575

JOHN PAKEL, President

LIETUVIŠKA ISTAIGA

vaizdos: Pirmadieniai nuo 12 iki 8 val. vakaro. Antradieniai ir penktadieniai nuo 9 iki 4
po pietų. Ketvirtadieniai nuo 9 iki 6 vakaro. Trečadieniai uždaryta visą dieną. Seštadieniai
nuo 9 ryto iki 2 po pietų.

Skaitykite ir platinkite dienraštį "Draugą"!

Biznieriams apsimoka skelbtis "Draugė".

MENAS LAISVOJ LIETUVOJ

IGNAS SLAPELIS, Chicago, Ill.

Svysterėjus nepriklausomybės žvaigždėi ir laisvei patams tvarkytis, visas gyvenimas ma giskai ėmė atkusti: žemės ūkis, pramonė ir švietimas kaip ant mielių pakilo ir suklestėjo.

Menas — gyvenimo kilimo ir pilnaties rodiklis — taip pat guviai pradėjo reikštis: ėmė steigtis kolektyvai, draugijos menams kurtis ir globoti.

Lietuvių Meno Kūrėjų Draugija

Vadovaujančiu organu visiems menų sąjūdžiui skatin-ti buvo įsteigta Lietuvių Me-no Kūrėjų Draugija, sutrum-pintai praminta LMKD — Le-menkudrija.

Si draugija buvo prieškari nės, sėkmingai veikusi, Lie-tuvių Dailės Draugijos įpėdinė, bet labai skirtinga nuo savo pirmtakės. Ana buvo visuome-niška organizacija: jos nariai, be menininkų, buvo įvairių pro-fesijų žmonės, net ūkininkai bei ūkininkės. Per karą ji ap-mirus, paskū nebeatgaivino savo veiklos. Jos vieton po ka-ro įsisteigė Lemenkudrija. Jos nariais galėjo būti menų šakų tik profesionalai menininkai.

Jie buvo pasiskirstę sekcijo-mis: muzikos, teatro (operos, dramos ir baletas), plastikų (tapytojų, skulptorių ir grafi-kų) ir rašytojų. Visos sekcijos turėjo savo valdybas ir veikė savo srityse visai savarankiš-kai, bet glaudžiam kontaktė su Švietimo Ministerija, nes iš ten buvo gaunamos lėšos ne pašalpos, bet samatos keliu.

Visos sekcijos ir sekcijėlės rūpinosi organizavimu savo sri-ties menų įstaigų, kurios būtų kūrybos židiniais.

Muzikos sekcija su J. Nau-jaliu priešaky įsteigė Muzikos Mokyklą, kuri vėliau buvo re-formuota į Kauno Konservato-riją. Iš ten išėjo daug vokalistų — tiek muzikų, tiek dainininkų.

Teatralai, greta vaidinimo Valstybiniame Teatre, įsteigė scenos meno visų šakų — dra-mos ir baletas — studijas pa-ruošti jauniems scenos meno veikėjams. Jie, belankydami studiją, jau pradėjo papildyti senų vaidilų gretas.

Vilkolakis

Užsiminus apie scenos meną, negalima nepaminėti „Vilkola-kio“. Tai buvo privačios inia-tyvos: V. Bičiūno, J. Sutkaus, B. Sruogos ir kitų padaras, įsikūręs Lemenkudrijos patal-poj, kame vėliau turėjo Konser-vatorijs. Jie, belankydami studiją, jau pradėjo papildyti senų vaidilų gretas.

Užsiminus apie scenos meną, negalima nepaminėti „Vilkola-kio“. Tai buvo privačios inia-tyvos: V. Bičiūno, J. Sutkaus, B. Sruogos ir kitų padaras, įsikūręs Lemenkudrijos patal-poj, kame vėliau turėjo Konser-vatorijs. Jie, belankydami studiją, jau pradėjo papildyti senų vaidilų gretas.

Plastikų sekcija

Dėl siaurų kasdienio laikra-čio rėmų čia galima bus kiek ilgiau apsisotiti tik Plastikų sekcijos veikla ir vaizdinio me-no pasiekimais.

Plastikų sekcija, greta meti-nių meno parodų, pirmučiausia 1920 m. gale įsteigė, Švietimo Ministerijai pavedant, Pailš-bos kursų — skubiai paruošti grafiškų dalykų mokytojus visoms Lietuvos gimnazijoms. Tie kursai buvo įsteigti Liau-dies Namų trijuose kambarė-liuose, kurių vienas buvo kie-me, po didesnių lietuvių užliej-mas iš viso kiemo sutekančiais nešvarumais.

Taigi Plastikų sekcijos buvo dabar svarbiausi uždaviniai: organizuoti Meno Mokyklą ir M. K. Čiurlionio Galeriją. Pailš-bos kursų esamose sąlygose rimtas darbas nebuvo įmano-mas, o M. K. Čiurlionio kūri-niai, po ilgų kelionių, gulėjo sukrauti Lemenkudrijos patal-pų viename kambari ir šaukte šaukėsi globos.

1922 m. buvo sudarytas, Švie-timo Ministerijos ir Seimo pa-

no židinys toj vietoj, kur pir-miau žiūrėjo į dangų rusų pat-rankos. 1923 m. rudenį mokslo metais Lietuvos Meno Mokyk-la pradėjo nuosavuose rūmuo-se.

Pagal L. M. Mokyklos sta-tutą direktorius buvo mokyto-jų tarybos renkamas 3 metams, Švietimo Ministro tvirtinamas. Pirmuoju direktorium buvo iš-rinktas dail. Justinas Vieno-žinskis. Tapybos studijoms va-dovavo: J. Vienožinskis ir P. Kalpokas, Grafikos — Adomas Galdikas, Skulptūros — Kaje-tonas Sklerius, vėliau Juozas Zikaras. Pailšbos kursų vedė dailininkai: Vladas Didžiokas, Jonas Šileika, Adomas Varnas ir Antanas Žmuidzinaučius. Lietuvių ir pasaulio literatūrą dėstė Balys Sruoga, meno isto-riją — Ign. Šlapelis, anatomiją — Jurgis Žilinskis.

Mokykloj darbas sklandžiai ėjo, visi entuziastingai dirbo.

Bet J. Vienožinskis, tuomet būdamas ir LMK Draugijos pir-mininku, susikirto su švietimo ministru dr. B. Sruoga draugijos reikalais. Ministras pareikala-vo, kad J. Vienožinskis, pirmai kadencijai pasibaigus, nebebū-tų renkamas direktorium ant-rai kadencijai. Gera. Buvo iš-

ratyvinės tapybos su freskos ir mozaikos paskyriais, Stasio Ušinskio vadovybė. 2) Deko-ratyvinės skulptūros su ak-mens kalimo ir medžio drožimo paskyriais, Juozo Mikėno va-dovybė ir 3) Keramikos stu-dija, kuri labai sėkmingai bu-vo pradėjusi gaivinti seniausią ir reikalingiausią meno šaką — keramiką. Jos vedėju buvo Liu-das Strolis.

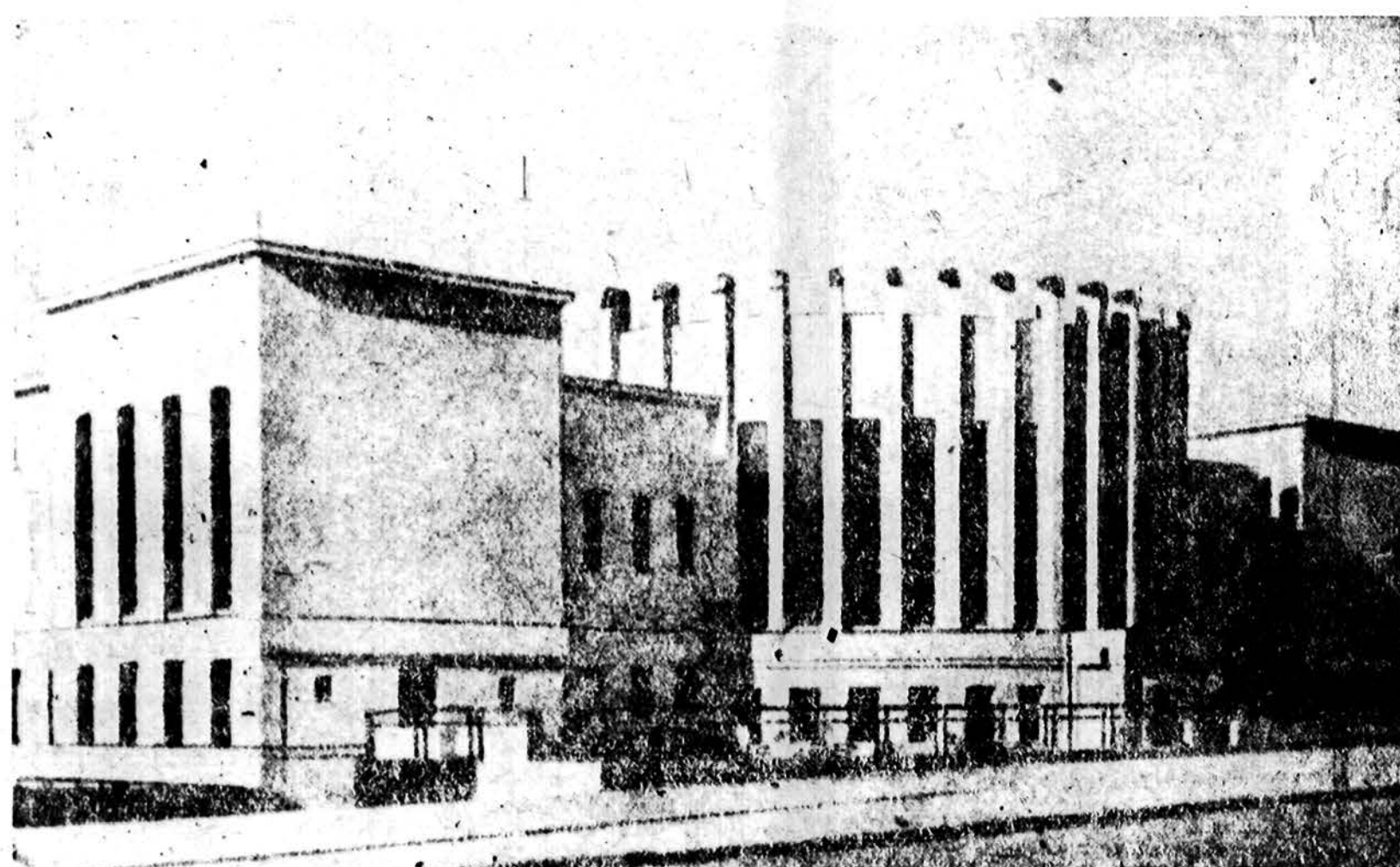
Labai skubotai paruošto Me-no Mokyklos statuto taisyms buvo ilgai ir bergėdžiai rūpi-na-masi. Pagaliau tik 1939 metais buvo jau paruoštas naujas sta-tutas. Pagal tą statutą Meno Mokykla turėjo būti reformuo-ta į „Taikomojo Meno Insti-tutą“.

„Vilniaus Meno Akademija“ iš lenkų paveldėta, buvo numa-tyta palikti, kaip buvus, lais-vojo meno mokykla.

Per pirmąją bolševikų oku-paciją Kauno „Taikomojo Me-no Instituto“ direktorium buvo Liūdas Strolis, per vokiečių okupaciją — V. K. Jonynas.

M. K. Čiurlionio Galerija

Greta Meno Mokyklos buvo išdygus ir M. K. Čiurlionio Ga-lerija, kuri vėliau, kai buvo pa-statytas Vytauto Didžio. Muzė-

Vytauto Didžiojo Kultūros Muzėjus Kaune

tvirtintas, „Lietuvos Augšto-sios Meno Mokyklos“ statutas ir imtasi žygių dėl naujos pa-talpos tai mokyklai.

Iš Krašto Apsaugos Ministe-rijos buvo gauta buvusios Ru-sų tvirtovės devinta batarėlė, vėliau praminta Ažuolų Kalnu, nes ten pirmasis Lietuvos Sei-mas pasodino keletą paminkli-nių ažuoliukų. Architektas Vla-dimiras Dubeneckis paruošė Mokyklos pastato projektą, gauta iš valdžios būtiniausių lė-šų ir tais pačiais — 1922 m. rudenį pradėta statyti naujas rūmas Ažuolų Kalne. Pažymė-tina: tai buvo pirmasis Lietu-vos Valstybės lėšomis kilęs pa-statas. Esant tuometinei patal-pų krizei ir lėšų trūkumui, tai buvo didelis laimė. Už jį bu-vome dėkingi E. Galdikienei. Ji tuo metu buvo Seimo narė ir sekretorė, taigi įtakingas as-muo.

Statybai gautos lėšos buvo kuklios, reikėjo jas naudoti la-bai taupiai.

Mokyklos pamatams akmenų buvo gauta iš Krašto Apsau-gos Ministerijos. Ji leido tam reikalui sunaudoti rusų tvirtovės. Augštojojo Fredojo esanti apgriuvsų pastatą. Taupumo sumetimais buvo nutarta ne samdytiomis jėgomis, bet pa-tiems išlūpinėti akmenis iš se-no pastato ir parsigabenti į statybos vietą. Taigi studentai ir mokytojai, vieni lauzė akme-nis, kiti krovė į sunkvežimius, gabeno ir vertė pastato vieton.

Meno Mokykla nuosavose rūmuose

Tada visa buvo daroma džiaugsmingai ir nieko nebuvo sunku. Per metus ir išaugo me-

rinktas K. Sklerius. Išėjus jo kadencijai vėl buvo J. Vieno-žinskis išrinktas, bet švietimo ministras, nors nebebuvo dr. Bistras, bet inž. K. Šakenis vis tik J. Vienožinskio nepatvirtino, bet paliko K. Sklerį. Čia užvėrė aistros.

Po mokyklos autonomijos gi-mimo priedanga užsimezgė ko-va tarp dviejų stiprių, ambi-cingų asmenų — J. Vienožin-skio ir K. Skleriaus. Į tą ambi-cijų žaidimą buvo įtraukti ne tik mokytojai, bet ir studen-tai. Jų daugumas buvo J. Vie-nožinskio pusėj. Kovos įkarš-ty buvo išduota keletas mo-kyklos langų, sienos išteptos užrašais, koridoriai prilaistyti dvokiančių skysčių ir t. t. Fi-nalas — Meno Mokykla užda-ryta 1929 m. kovo mėn. 29 d.

Švietimo Ministerija skubiai Mokyklos statutą perdribo taip, kad autonomijos mažas kas beliko. Pagal naują statu-tą direktorius nerenkamas, bet valstybės prezidento skiria-mas, švietimo ministrui prista-čius kandidatą. Be to, buvo numatyta daug kitų dėsnių, varžančių Mokyklos autonomi-ją. Mokykloj sukeltas triukš-mas neišėjo į naudą Lietuvos menui.

Pirmu ir paskutiniu refor-muotos Meno Mokyklos skiria-mu direktorium teko būti šias eilutes rašančiam. Mėnesiui pra-slunkus po uždarymo, mokykla vėl buvo atidaryta ir pradėtas darbas. Tokio pavidalo Meno Mokykla veikė ligi bolševikų antplūdžio.

Tiesa, po tos nelemtos refor-mos, mokykla buvo gerokai praplėsta. Buvo atidaryta ke-letas naujų studijų: 1) Deko-

rus, persikėlė į ten su jėjimu iš VI. Putvinskio gatvės. Ga-lerijos rūmas buvo perduotas Meno Mokyklai. Ten buvo įkur-tos visų specialybių studijos. M. K. Čiurlionio Galerija lai-kė, be jo tapybos, ir kitų lie-tuvių tapytojų ir skulptorių darbus. Be to, čia buvo gausin gas tautodailės rinkinys, paveldėtas iš Lietuvių Dailės Drau-gijos, ir nuolat papildomas.

Muzėjai

Tiesa, buvo įsteigta Kunigų Seminarijos rūmuose Bažnyt-nio Meno Muzėjus, kame buvo laikoma, be religinės tautodai-lės, ir senų paveikslų rinkinys, bet žymesnių meistų veiklų ten nebuvo. To muzėjaus direk-toriais buvo pirma A. Valeš-ka, paskui K. Varnelis.

Nederėtų praeiti pro Karo Muzėjų, gen. Nagevičiaus glo-botinį, nepaminėjus. Tas mu-zėjus pagal savo paskirtį ne-

rinko grynos tapybos pavyz-džių, bet turėjo daug tapybų istoriškai reikšmingų, tautiš-kai brangių. Čia buvo dail. Jo-no Mackevičiaus dvi didžiulės istorinės kompozicijos: „Vytau-tas Did. sutinka Naugardo dele-gacija“ ir „Vytautas prie Juo-dosios jūros“. Čia neįmanoma išvardinti net žymesnių to mu-zėjaus vertybių.

Nekalbant apie daug tauto-dailės ir archeologijos muzė-jų provincijos miestuose, ver-ta priminti Šiaulių „Aušros“ muzėjų, kuris buvo pralengs visus Lietuvos muzėjus etno-grafijos ir tautodailės rinki-niais dėka teisėjo F. Bugailiš-kio pastangų.

Mūsų dailininkai

Grįžtant prie Meno Mokyk-los, kuri buvo vienatinis Lietu-vos vaizdinio meno židinys, pa-sakytina, kad ji išleido per 20 metų 242 baigusius ir kita tiek išėjo nebaigę, tik lanke me-tus, kitus. Apie pusę baigusiu-jų nugalėjo gyvenimo liū-nuose, kiti išsilaukė pavirš, at-silaikė prieš atšiaurius vė-jus ir kūrė lietuvių meną. Ypač tie stipriai pasireikšė, kurie buvo gavę Valstybės stipend-jas išvažuoti užsienin, susi-pažinti su plačiu pasauliu, pra-eities ir dabarties menu. Kau-ne jie galėjo su tuo visa susi-pažinti tik iš meno istorijos ir iš vieno, kito žurnalo Meno Mokyklos bibliotekoj. O žy-miųjų meistų originalų jie vi-sai neturėjo progos pamatyti, tai reškia nebuvo svarbiausio veikinio menininko lavinimui-si. Kaune galima buvo techniškai gerokai pasiruošti. Užsie-niuose stipendininkai arčiau susidūrė su praeities dideliu menu ir su naujomis — geriau pasakius su labai senomis tik atgaivintomis — srovėmis, par-vežė ir į Lietuvą visokių nau-jovių. Tuo būdu lietuvių vaiz-diniame ir plastiniame mene pasirodė Paryžiaus moderninio meno įvairių atspindžių.

Norint kiek plačiau supa-žindinti skaitytojus su lietuvių meno naujausiomis srovėmis, reikėtų platus straipsnio, ku-riam čia vietos nebūtų. Tad čia ir nesikėsinama imtis tai da-ryti.

Norom nenorom reikia pasa-kyti, kad Nepriklausomoj Lie-tuvoj vaizdiniam menui tarpti nebuvo palankių sąlygų. Nė vienas menininkas negalėjo gyventi iš savo meno. Nebent tie, kurie turėjo Meno Mokyk-loj kokių nors pareigų, turėjo tinkamesnes savo darbui sąly-gas.

Kaip ten bebūtų, vis tik jau-

noji menininkų karta stipriai paveikė daug Lietuvos kultūri-nių sričių.

Dekoracijos, grafika, kerami-ka, tapyba

Dekoratyvinės tapybos stu-dija išleido keletą stiprių teat-ro scenos dekoratorių. Jie pa-kėlė į augštą lygį teatro vai-dinimus tiek dramos, tiek ope-ros, tiek baletas. Atvažiuavę už-sieniečiai stebėdavos, kad to-kioj mažoj scenoj galima taip rimtai pastatyti Faustą ir ki-tus rimtus dalykus.

Grafikos studija išleido stip-rių grafiškų būrėlių, kuris knygos išvaizdą ir iliustravimą taip pa-kėlė, patobulino, kad pradėjo rodytis knygu, kurias negėda buvo rodyti tarptautinėj kny-gų rinkoj ir parodose.

Keramikos studija, veikusi vos penketą metų, davė Lietu-vos darbais sėkmingai prodo, vai keletą stiprių keramikų, kad Lietuva nebuvo tokia lau-kurkie galėjo indų gamybą taip kinė, kaip kai kas įsivaizduoja išvystyti, kad neberekėtų kiek ir kad Lietuva tinka į „civil-i-vieną kavos puodelį — nekal-zuotų Europos tautų tarpą, ten bant apie didesnius indus — iš jos vieta.

užsienio gabantis ir milijonus litų į užsienius išvežti.

Vienas keramistų — Vaco-las Miknevičius — jau buvo 1939 m. įsikūręs Slabadoj ke-ramikos fabrikėly ir ruošėsi gaminti, be puošnių, praban-gingų indų ir plataus vartoji-mo keraminių reikmenų.

Tapytojai ir skulptoriai nors negalėjo savo darbams betar-piškai, praktiškai pritaikymo, bet savo triukšminga veikla gerokai pakeitė meno mėgėjų skonį ir praplėtė pažiūrą į vaizdinį meną.

Ir dabar menininkai, kurie panoro ir suskubo pasišalinti iš po priešo geležinės letenos, visą laiką populiarina Lietuvą ir kelia jos vardą, dalyvauda-mi tarptautinėse parodose. Jie savo darbais sėkmingai prodo, vai keletą stiprių keramikų, kad Lietuva nebuvo tokia lau-kurkie galėjo indų gamybą taip kinė, kaip kai kas įsivaizduoja išvystyti, kad neberekėtų kiek ir kad Lietuva tinka į „civil-i-vieną kavos puodelį — nekal-zuotų Europos tautų tarpą, ten bant apie didesnius indus — iš jos vieta.

NELAUKITE, NES—

Rytoj Jau Gali Būti Pervėlul

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šlapį ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė išli-kus neturėsite jokių nemalonių.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY and McKAY, Inc.

222 W. Adams St. Room 1043
Telefonas CEntral 6-5208

GENERALINIAI AGENTAI Šių Kompanijų:

MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
IMPERIAL ASSURANCE COMPANY
PHOENIX INDEMNITY COMPANY
LUMBERMAN'S INSURANCE COMPANY
MICHIGAN FIRE AND MARINE INSURANCE COMPANY
COLUMBIA INSURANCE COMPANY

MAISTO KRAUTUVĖ

Midwest Store

JONAS IR STELLA SANVAICIAI, Savininkai

PASIRINKIMAS ĮVAIRIŲ VAL-GIŲ. LIETUVIŠKI SRIAL. NE-SODYTAS SVIESTAS, KUMPIAL. DESROS IR KITI MAISTO PRO-DUKTAL.

BORDEN'S PIENO PRODUKTAI

KRAUTUVĖ ATDARA KASDIEN NUO 7:00 v. ryto iki 10:00 v.v. SEKMADIENIAIS ATDARA NUO 7:00 v. ryto iki 10:00 val. vak.
2515 West 69th Str. REpublic 7-9259

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

REKORDAS...

- * Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- * Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas, ir krizes, ir savo taupytojams išmokėjo kiekvieną sutaupytą dolerį.

- * Augstus dividendus išmokėjo visada be perstojo.
- * Partrauksim jūsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygute.

Nedelskite — pradėkite taupyti šiandien!

ISTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų, Ketvirtadieniais nuo 9-tos val. ryto iki 8 val. vakaro, Trečiadieniais visai neatidaro.

AND LOAN ASSOCIATION.

2202 W. Cermak Rd. • Chicago 8, Ill.
JOHN A. KAZANAUSKAS, Pres. • Tel. Vt. 7-7747

AŽUOLINĖS DURYS

(Atkelta iš 1 psl.)

ti, nes kaipgi kitaip jis galėjo juos priveikti. Jis gi mylėjo juos, kaip ir doruosius, nes jie jei neimtum girtavimo, neatsilikto nuo pareigų. Ir vėlykinės, ir šventadienius užlaikė, ir bažnyčią rėmė, ir jokiomis ypatingomis nedorybėmis neprasiškino. Jeigu po girtų linksmybių apsidaužydavo, jų galvos sugydavo namuose, ir kraujo nenuitkšdavo svetur.

Tačiau kartą, kaip tikta po vienų pakasynų, kai akmenališkiai miestelyje, Jankelio karčiamoje, dar tebegarbsta tą, kurį jie buvo atlydėję, bet kuris su jais nebegriš — įlindo tenai pora neblaivų miescionalių ir pradėjo įieškoti priekabių.

Vyrai susiėmė iš pradžios žodžiais, iš pradžių juokaujančiais, paskui piktais, paskui jau raukomis, ir pagaliau bonkomis — ir ne jau akmenališkiai turėjo apsiieisti? Abu miescionalių akis išnešė nešė, o vienas rytu-jaus dieną pasimirė. Tada prasidėjo reikalai su policija, teis-mais, ir du iš Akmenalių nuė-jo į kalėjimą už žmogžudystę.

Ir artimiausią sekmadienį su-mos metu, kai žmonės pakilo per evangeliją, klebonas, jį at-skaitęs, staiga atsuko į juos, ir vargonai, kurie buvo pradėję groti, staiga užlūžo.

"Kodėl jūs nevisi susirinkote?" — tarė klebonas, ir visi buvo išgąsdinti, nes jie nežino-jo, kas jis tikrai klausia, ir ko-dėl klausia. Niekuomet jis ne-sakydavo pamokslą prie alto-rius, nei Mišių viduryje. O jo balsas buvo toks tarytum užki-mes — ir jis kalbėjo: — "Kur yra da Akmenalių vyrai, du se-nyvi ga padoriai? Gal jie slau-gydo ligonis, gal gydo savo susir-gusį galviją, gal gesina gais-rą?" — Ir klebono balsas su-griandė: — "Kalėjime! Kalėj-i-me jie yra šią valandą, ir gal jų vaikai nebematys jų niekuo-met ir bus jie palaidoti su val-katomis ir burliokais. Ką jūs galite kaltinti? Save! Kaip jūs kaltina kiekvienas padorus šios parapijos žmogus, nes jūs esate mūsų gėdos vardas — Akme-naliiai. Jūs žinote, kad ir ma-ža gaisena užtersia didelius van-denis — taip jūsų yda nuodija mus visus. Susipraskit! Lai-kas! Laikas! Ar jūs nematote, kad nuo dabar jau net jūsų pra-lietas kraujas šaukia jums: su-sipraskite, nes kitaip jūs visi nueisite tais keliais, kaip anie-du."

Jis nepasakė "amen" — jis nusisuko ir pasilenkė vėl prie altoriaus, ir kiekvienas galėjo matyti, kaip jis sunkiai ir skau-džiai tęsė šventų Mišių auką.

Visai kitaip, negu kitais kar-tais prabilo jis, ir taip netikė-tai, kad žmonės stovėjo, tarsi nerangūs medžiai, tačiau netrū-kus jie pradėjo žvalgytis — kiekvienas bažnyčioje savo aki-mis įieškojo akmenališkio, ir radęs badė jį savo žiūrėjimu. O argi galėjo gerai jaustis anie? Jau visuomet klebonas turėjo lečuvų, kuris mokėjo pritaikin-ti skaudžiai, tarsi geležis, įvyta į botagą, bet dabar jis nekaltė-jo pajukiančiai nei gudriai — jis mėtė jiems stačiai į akis sa-vo širdgėlą, jis rodė pirštu į nusikaltėlius, ir tai iš tikro bu-vo gėda jiems. Ir jie visi, Ak-menalių vyrai ir moterys nulei-do savo galvas, kad niekas ne-pagautų jų akių, kad niekas neužmatytų jų veidų, ir taip da-rė jų vaikai, kurie atėjo su jais bažnyčioje, jie knaibėsi į moti-nų sijonus ar priklapė iki pat žemės, kad nebūtų matomi, nors jie nesuprato, kodėl taip.

Tačiau vienas, kuris pusant-ros galvos buvo prasikišęs iš vi-sos bažnyčios, Juozapas Bene-

tis, stovėjo ir žiūrėjo stačiai į kleboną ir altorių, nors jis bu-vo iš Akmenalių. Jis, stovėjo išsitemęs, tarytumei gėdė, kad visi jį matytų, bet ne todėl, kad jis didžiavosi savo tamsiais plu-kais ir šviesiomis akimis ir to-kiu gražiu veidu, jog jį galėjai laikyti koplyčioje, kaip švento-jo Jurgio paveikslą. Ir tai at-rodė bausis, kad jis šypsojosi. Jis šypsojosi bažnyčioje, nes sa-vo viduje jis buvo pilnas pagie-žos — savo mintyse jis ėjo prie altoriaus ir stvėrė kleboną už pečių, purtė jį ir kalbėjo taip garsiai, kaip anas buvo plakęs savo žodžiais jo kaimo žmones. "Kas tau leido taip niekinti mus? Jeigu nusikalsta dvasiškis, ar tu prisiimi jo kaltę? Ko-dėl tu vadini mus žmogžudžiais? Ar blaivas nėra užmušęs? Jei-gu atsitiko nelaimė dvieim, ko-dėl verti būti nelaimingais šim-tus? Ko tu nori? Ar Dievui rūpi, ką mes valgom ar geriam? Jeigu bonka perskėlė kam gal-vą, ar tai degtinė, buvusi joje, kaltininkė?"

Taip jis ėjo ir grįžo, ėjo ir grįžo savo mintyse ir, kai jo rankos laikė kietai kepurę, tai jos jo pyktyje gniaužė klebono pečius. Tačiau jis tikėjo Dievą ir žinojo, kad toks žygis bažny-čioje būtų baisiausia nuodėmė, ir jis stovėjo vietoje nesijudin-damas. Bet jis nesigėdino, jis nebijojo nieko — jis nesitraukė, jis laukė dar didesnio iššauki-mo — ir tas suvaldytas rūstu-mas kratė visą jo kūną — jis žinojo, kad paskui turės dirbti ką nors sunkaus, kol nusira-mins, gal būt, nulaus medį ar eis verti akmenų.

Jis ir nematė, kaip buvo su kitais žmonėmis, kaip jie prasi-vertė per šį ilgą ir sunkią su-mą — jis tik tai kniošterėjo, kai iš sakyklos prabilo balsas. Jam tereikėjo tikrai truputį pasukti galvą, jis stovėjo viduryje baž-nyčios — ir jis matė pamokslininką.

Jis buvo girdėjęs — visi gi-rdėjo, kad naujai atkeltasis vi-karas yra smarkus vyras: abie-jose rankose jis nešė ginklus — skelbė gandas — prieš girtavi-mą ir prieš rusų valdžią. Ir dar jam trūko rankų, nes ir su len-kų ponais dvarininkais jis ėmėsi dėl baudžiauninkų. Tenai, kur jisai buvo buvęs prieš šią pa-rapiją, jis taip paveikė žmones, jog tie pasidarė panašūs į jį, jis sukėlė tikrą jaunųjų talką, ir kartą jie padarė negirdėtą da-lykę, tie jo jauni apaštalai.

Dvaras buvo apdovanojęs sa-vo ištikimą pasaliną šunį — tokį pat baudžiauninką kaip ir kiti — padarė jį karčiamos val-dytoju, naują karčiamą įsteigė po juos dvarininkas ir pirmą va-karą suvarė savo valdinius, kad gertų ir nemokėtų ir jį garbin-tų už malonę. Ir kas atsitiko? Jaunieji išpylė visą degtinę į laiderą, ligi lašelio išlaistė, nie-kas nebuvo suvilgęs savo lūpų tuo gėrimu, statinės buvo su-dažytos į šipulius ir bonkos į skeveldras, o degtinės klane jie pastatė naują karčiaminką ir tarė jam pasigalvoti apie pa-saulio tuštynes.

Kas atsitiko toliau? Ponas nekibo į tuos kaltininkus — jis įieškojo tikrojo, kaip jis sakė, ir taip kunigui buvo iškelta by-la. Ponas buvo įsiutęs, jis išra-do visokių kunigo nedorybių, ypačiai prieš pačią valdžią: ku-nigas buvo kurstytojas ir maiš-tininkas, jis buvo caro pamatų griovėjas. Kunigas galėjo ats-dukti Sibire ar bent vienuolyne, kaip kalėjime — tačiau vyksiu užtarimu ir pastangomis jis bu-vo išlaisvintas. Bet tik tai ne te-na galėjo jį palikti — juk pa-manykite — žmonės vos nesude-gino dvaro, taip jie kovojo už savo kunigą.

Ir dar kas atsitiko? Tasai naujas karčiaminkas — tas po-nų liežuvis ir akis — pasali-nas, skundėjas, padlaižis — jis atėjo pas kunigą ir labai daug pasakojosi, jis atvėrė savo juo-dą širdį — ir grįžęs jau buvo kitas žmogus.

Taip tas kunigas buvo atkel-tas čia, ir štai pirmą sekmadienį jis lipo sakyklon savo pirmo-jo pamokslu. Juozapas Benetis žiūrėjo ir negalėjo atsistebėti, kai išgirdo, kas toks čionai at-važiuoja, jis jau buvo priskyręs kunigą prie tokių pačių priešių, kaip kleboną, o dabar, kai jis iš sakyklos matė vos kyšant ku-nigo kaklą ir evangelijų knygą, ir matė pablykšusį ploną veidą siauru gailingu smakru, jis su-šuko pats sau: Tai tau!

Koks čia kariauninkas, gal-vojo jis paskui klausydamas. Ne, jis ir dorai kalbėti nemo-gėjo — kur ten, ne ligi užkul-nio klebonui su tokia iškalba. Ir su tokiu balsu.

Gal taip galvojo ir kiti, nes nebuvo jokio kosėjimo, nei ju-dėjimo, kad tik galėtų girdėti — iš to pirmo pamokslu žmonės turėjo pažinti, kaip bus toliau, tad nepraleido žodžio.

Nieko ypatingo. Jis net ne-pasakėjo, kaip jam buvo išgar-sintos kovose, nei sakė, kad jis buvo kankinys, nei tarė, jog jis čia pribais atvesti nepaklus-niusius į gerą. Jis kalbėjo apie žmogų: koks tai esąs didelis ir brangus tas žmogus, vistik koks jis bebūtų, ir kaip labai reikia jį saugoti ir vertinti — ir priešą, ir artimą, ir save patį. Tačiau, ar mes taip darome? Ar nėra kartais, kad visą savo gyvenimą mes variname ypač save, žuodomės? Visa tai, kuo mes apsunkiname savo dvasią, ne kiek nepadedą kūnui, taip — gerai pagalvojus, toks žmogus žūna pats nežino kodėl — sta-čiai nusižudo. O juk ne Dievo neapkaltinsi, kad Jis apledo, kad baudžia — tai tik pats sau esi kaltas. Gal dėl to tai ir yra pačios didžiausios nuodėmės — pirmoji, kad nusidedi Dievui, an troji, kad nusidedi sau. Dar yra girdėta, jog žmogus net žmogžudystę atperka, atgailau-ją, tačiau kas beišgelbės, jeigu nužudo pats save?

Juozapas Benetis pajuto, kad tas tylus balsas jį labai vargi-na, ir tie žodžiai, kokių čia nie-kas nebuvo kalbėjęs. Gal būt, tas pats dėjos su kitais, nes visų galvos, kaip vėjo pučia-mos, buvo pakeltos į sakyklą — ir visi buvo susirūpinę, nes kaž-kas buvo sunku suprasti, ta-čiau, rodos, ir visi žinojo, ko kunigas nori — nors nevardino atskirų nuodėmių, nors ir ne-pasakėjo, kaip, būtent, žmogus pats save žudo.

Negeras buvo pamokslas, gal vojo Juozas Benetis, išeidamas, tačiau jis nežinojo, kaip apsi-ginti. Jeigu jis norėjo susimti gletis su klebonu, tai dėl to, jog tas turėjo griausmingą kal-bą, skelbė aiškiai, ko reikalavo ir todėl, kad augumu buvo be-veik lygus jam pačiam, bet kaip galėjai susiremti su tokiu, į ku-rį turi žiūrėti pasilenkęs?

Juozapas Benetis nemėgo silp-nų sutvėrimų, nei žmonių, gal-būt, dėl to, kad jis neištvėdavo nepradėjęs jų globoti. Tačiau kiekvieną tvirtas — ar žmo-gus, ar gyvulys, ar akmuo — jame kėlė norą veikti, nugalėti vistik ar jis klūdė jam, ar ne. Tai ką reikėjo dabar daryti, jei-gu tie žodžiai kliuvo jam?

Sventoriuje jis suėjo vieną ki-tą akmenališčių, tačiau jie šian-dieną nestoviniavo nė čia, nė rinkoje. Ir kur skubėjo? Na-mo — tai buvo juokingiausia. Jis užkalbino vieną kitą už-eiti pas Jankelį — ir visi mūkė, neprisipažindami, kad bijo ir teisinosi reikalais, ir nyko iš miestelio. Tuomet nerimas pa-leido jį ir iš naujo pradėjo apimti

Partizanų dainos

(Iš sugrįžusių vokiečių užrašų)

*Žygiavo drąsiai į kelionę,
Į kietą kraštą, bu namus.
Gal ten geriau priglauš juos žmonės,
Ir ten likimas bus ramus.*

*Priėjo kaimą, kur vadinas
Vareikio kaimo vienkiamiai,
Ir jie tikėjo, kad juos priešai
Užpulti jų čia neateis.*

*Iš rytų saulė patekėjus
Švelniaučias savo spinduliais
Lyg sakė šiam pasauliui,
Kaip viskas einasi gerai.*

*Nespėjo linksintis ir džiaugtis,
Nes priešai buvo jau arti.
Kad jie nespėtų išbrauti,
Ginklus pasiėmė visi.*

*Paleido rusai į juos šūvį,
O jie atsakė su trenksmu.
Visi kovojo tartum vienas,
Drąsa senovės milžinų.*

*Štai krito Petras Baravykas,
Lalūnas Saugis ir kiti.
Jie mirdami drąsiai kartojo:
Lietuva, mirštam už Tave.*

*Sužeistas Saugis nedejuo,
Priglaudė ginklą prie galvos:
Paimkit mano visus ginklus
Ir eikite pasveikint mamos.*

*Visus išsklaidė po arimus
Plėšikų, žulikių šimtai.
Erškėtis prie kelio krito,
Septintas klupo mirtinai.*

Nuotrauka buvo išnešta iš Lietuvos prasiveržusių parti-zanų; ji leista skelbti, nes šie partizanai yra arba jau iš-siiruoti, arba žuvę

*Vai pasimelsi, miela mama,
Už mano laimę ir mane.
Sunki sūnaus dalis benamio,
Ir vargstu, vargstu aš miške.
Tuos poterėlius, kur išmokei,
Niekad nesuskalbu ramiai,
Nes raudonų plėšikų gauja
Mus gauda tyliai, atkakliai.*

*Sudie, jis pasako mergaitei,
Išsina pro kiemo vartus;
Žiauriosios mirties gi šešėlis
Lydėjo jo žingsnius tylius.
Staiga pasigirdo jau šūvis,
Jis krito ant žemės šaltos.
Sudie, tu graži lietuvaitė,
Aš žūstu už laisvę tautos.*

piktumas: vistik kur buvo prie-šai? "Avys! Jūs", pasakė jis keliems į akis, ir vienas pats nuėjo skersai miestelio rinką.

Tuštoka buvo pas Jankelį. Jeigu akmenališkiai nesirenka, kas gi gali užstėti visus kar-čiamos suolus? Bet jam buvo vistik — dar geriau, kad tik jis vienas turi drąsos daryti taip, ką nori. Tačiau taip jis tikrai kalbėjo sau garsiai, o ty-lomis miršo, kad jo pavyzdys šiandieną pasirodė bejėgis, ne-būt, dėl to, kad jis neištvėdavo nepradėjęs jų globoti. Tačiau kiekvieną tvirtas — ar žmo-gus, ar gyvulys, ar akmuo — jame kėlė norą veikti, nugalėti vistik ar jis klūdė jam, ar ne. Tai ką reikėjo dabar daryti, jei-gu tie žodžiai kliuvo jam?

Jų kietas buvo pačiame kai-mo viduryje, ir jis buvo augu-mu ir išvaizda šauniausias vy-ras iš visų, gal dėl to jo norai ir žodžiai sklido į abi kaimo da-mis ir vedė paskui save kitus. Būti jo pajauktam — to niekas negalėjo pakęsti, ir stengėsi įtik-ėti, ir niekas nesileido į grum-tynes. Ir, jeigu jis kalbėjo, kad ta blaivybė tųšias prasimany-mas, tai jiemis buvo malonus jų

pačių troškimų aidas, ir nedau-žastis — klebonas ar kunigėlis, sitaisyti, o ir iš tų vienas kitas vėl atrikto — ir tai buvo jo ran-ka — jis didžiavosi, nes jis pir-masis pasiūlydavo nugarimą, ar talkoje ar miestelyje. Jeigu ra-ginimas nepadėjo, tai po to, kaip jis pradėdavo tyčiotis: įsi-rašai į pienininkų brostą? — kas galėjo jo neklusyti.

Tačiau dabar jis žvalgėsi kar-čiamoje ir nerėgėjo nė vieno iš savo kaimo. Gėrė pora nematy-tų vyrų, jie galėjo būti praėjū-nai — darbininkai, kurie neturi namų, nė kapų. Ir trys miescio-nėliai gėrė — jų ausys buvo se-niai užžėlusios pamokslams — jie iš viso nieko netikėjo, gi tas trečiasis net nekatalikas. Jis atsiminė, kaip čia buvo gyva prieš trejetą metų ir galvojo pik-tai, ko jie sunkina darbo žmo-gui gyvenimą, tie kunigai? Ir ne kunigai, nes jis girdėjo, jog čionai, Zemaityjos ir visos Lie-tuvos žemėje, ir sako, kiauurai per pasaulį, daktarai ir moky-tieji visokiais laikais atkalbinė-ja žmones nuo girtavimo. Ko-dėl? Bet staiga jis paklausė save: O kodėl geri? — ir jis nežinojo to. (Bus daugiau)

GERIAUSIA SKALBYKLA
Dėmesio, šeimnininkai! Sutaupykite
20% pagal mūsų "cash & carry"
planą. Šlapi skalbiniai, sausi išpu-
renti ir marškiniai. MUELLER
BROS. LAUNDRY, 2139 S. California
Ave. 6:45 v. r. iki 7 v. v. kasdien.
Šešt. 6:45 iki 6 v. v.

TELEVIZIJOS, RADIO IR
FONOGRAFAI

GERA NUOLAI DA

Garantija — Išsimekėjimai
APARATŲ SUTAIŠYMAS
dirbtuvėse ir namuose atliekamas
prityrusių inžinierių. Sąžiningas ir
geras pataravimas garantuojamas.

DAINA
TELEVISION
sales - service

3120 S. Halsted - DA-6-6887

CONRAD'S - FOTOGRAFAS
(LIETUVIS)

Moderniškai įrengta vieta
įvairiomis nuotraukoms. Spe-
cialybė - vestuvės. Jauna-
vedžiams duodama puiki
ir brangi dovana. Sąžiningas
ir gražiai atliktas dar-
bas.

414 WEST 63rd STREET
Tel. ENg. 4-5883 arba ENg. 4-5840

ALBINAS BENIULIS
ATLIEKA PERKRAUSTYMAS
ir įvairių daiktų perkraustymus
Taip pat persunkiam į užsienį
pakietilius įvairaus maisto
Kreiptis:
2554 SO. HALSTED STREET
Tel. DANube 6-3245

PLATINKITE "DRAUGĄ"

TELEVIZIJOS

IR RADIO

APARATŲ TAIŠYMAS

Sąžiningas ir garantuojamas darbas
DARBO VALANDOS: 6 v.v.—10 v.v.
Šeštadieniais: 8 v. ryto — 10 v. vak.

M. RIMKUS, 4119 So. Francisco
Telef. YA. 7-1099

PERKRAUSTAU BALDUS
VIETOJE IR IS TOLIMESNIU
DISTANCIJU

TURIS ILGĄ PATYRIMĄ

JUOZAS NAUJOKAITIS

6819 So. Rockwell Street

CHICAGO 29, ILL.

Tel. WAlbrook 5-9209

Jau išėjo iš spaudos

Mariaus Katiliškio knyga

UŽUOVĖJA

"UŽUOVĖJA" — apysakų knyga iš
šiaurės Aukštaitijos kaimo bui-
ties. Šiaurės Aukštaitijos kaimo
vaizdai su žmonėmis, jų džiaug-
smas ir rūpesčiai, besikeičian-
čiais su metų laikais ir vėl grįž-
tančiais su pavasariais.

"UŽUOVĖJA" — pats geriausias vie-
no geriausių mūsų jaunųjų be-
lotristų veikalus, knyga, puiki su
vo stilium, didelių kaimo, kal-
mėčių ir jų gyvenimo pažini-
mu, niela giliu nuosirdumu.

"UŽUOVĖJA" — tai savos žemės sau-
ja mūsų knygų lentynoje, kny-
ga, skirta toli pasilikusio mūsų
kaimo prisiminimui, kasdien vis
pilkėjančiam mūsų atmintyse.

362 psl., kaina 3.50 dol.

Užsakymus ir pinigų siųskite:

D R A U G A S

2334 So. Oakley Ave.

Chicago 8, Ill

H. SEIGAN

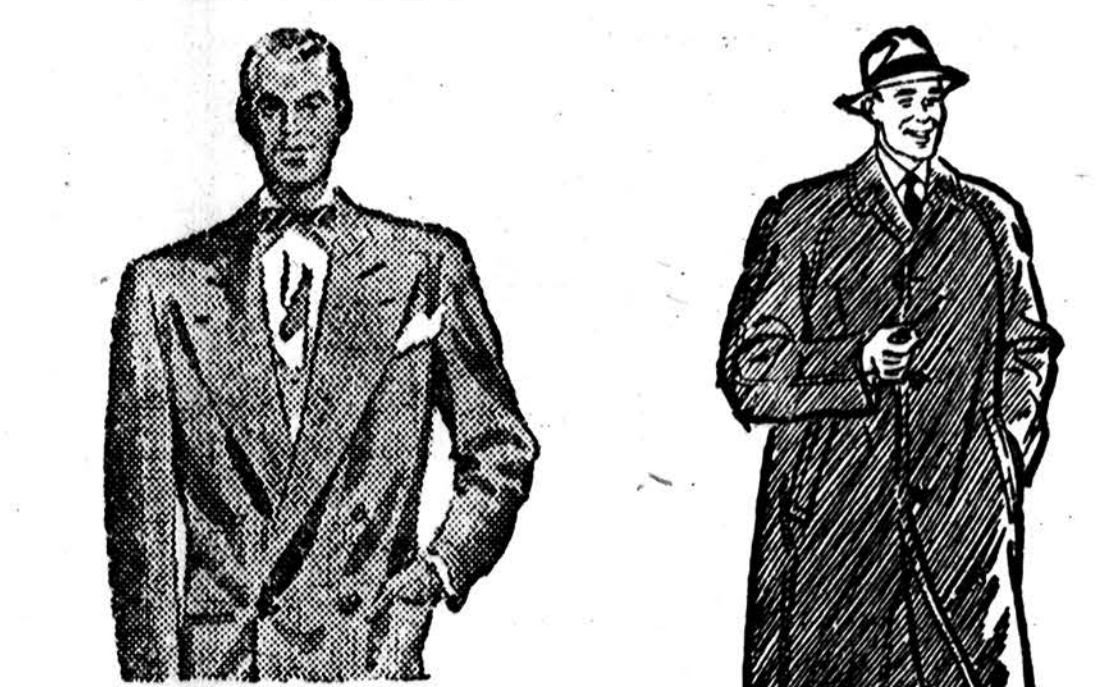
ROBAL, SKRYBĖLĖS, BATAI IR KITI REIKMENYS VYRAMS

4622 S. Ashland Ave., Chicago 9, Ill., telef. YArds 7-1272

Dabar Yra Laikas Pasinaudoti Mūsų

DIDŽIUOJU IŠPARDAVIMU

nuolaida nuo 20 iki 30 %

Visų rūšių žieminiams rūbams

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

nuolaida nuo 20 iki 30 %

Kai kurie pardudami žemiau
urmo kainos. NEPRALAIŠKI-
TE SIOS PROGOS, KAD GA-
LETUMĖT ĮSIGYTI GERIAU-
SIUS BARGENUS VISAME
MIESTE.

Cia galite susikalbėti gimtąja lietuvių kalba
Jūsų patogumui, kad galėtumėt pasinaudoti šiuo išpardavimu,
krautuve yra atdara ir sekmadieniais nuo 9:30 iki 2 val. po pietų

PRADĖK TAUPYTI PAS...

MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

4038 Archer Avenue

Chicago 32, Ill.

Telefonas: LAfayette 3-6719

KIEKVIENA SĄSKAITA APDRAUSTA

IKI \$10,000.00

Mokame Aukščiausius Dividendus

AUGUST SALDUKAS, Sekretorius

APIE LIETUVOS VALSTYBĖS ŽENKLĄ - VYTĮ

INŽ. A. RUGIS, Chicago, Ill.

Mes turime gražų, kilnų ir prasmingą Valstybės ženklą — herbą, mūsų Vytį. Apie herbą kalba heraldika. Savo laiku heraldika buvo savotiškas mokslas. Pvz. viduramžiuose garsi buvo heraldikos mokykla Regensburge, Vokietijoje. Dabar heraldika nustojo savo reikšmės ir sudaro gal tik pagalbą istorijos mokslui. Apie mūsų Vytį rašo Lietuvos-Lenkijos heraldikai. Tarp jų pagarsėjęs yra jėzuitas Niesieckis, kurio monumentalus veikalas, susidedas iš keliolikos tomų, aprašo Lenkijos ir Lietuvos, vaivadijų, diecezių ir visus Lietuvos-Lenkijos bajorijos herbus.

Niesieckis taip aprašo Didž. Lietuvos Kunigaikštijos ženklą — herbą. Raudoname dugne šarvuotas vyras su šalmu ant balto arklio, šuoliais bėgantis; baltas raudonas ir po baltu raudonas uždangalas siekiantis ar-

mas uždangalas su auksiniais kuta. Tokį Vytį mes galime matyti Lietuvos piniguose, diplomuose ir antspauduose.

Mūsų istorinis, kilnus ir garbingas valstybės ženklas yra be to labai gražus. Mūsų heraldinį Vytį matė Grunvaldo laukai; Vytis plėvesavo Lietuvos kariuomenės eilėse, vadovaujamas Didž. Lietuvos Kunigaikštijos hetmono Jono Chodkevičiaus, garsioje Kirchholmo pergalėje. Jis simbolizavo Lietuvą daugelyje svarbių istorinių įvykių. Mūsų Vytis yra žinomas plačiai ir už Lietuvos ribų. Kam pvz. teko būti Drezdene, tas galėjo matyti ant visų žymesnių šio miesto pastatų, neišskiriant nė garsųjį Zvingerį, puošniais ornamentais papuoštą mūsų Vytį, kurį vartojo Saksonijos karaliai, kaip ir Didž. Lietuvos Kunigaikštiai.

klis kanopų, papuoštas trejopais auksiniais kutais; dešinėje rankoje laiko nuogą kardą, kaip ir kirtimui iškelta, o kairioje ant tiksliau ant kairiojo jo peties yra skydas su dviem auksiniais kryžiais ir viena sujungtais. Panašiai aprašinėja Vytį ir kiti, senesni heraldikai.

Mūsų Vytis atvaizduoja kilnų riterį, vejančį su iškeltu kardu priešą. Tai nėra karingumo simbolis — tai yra Tėvynės meilės simbolis. Riteris neskuba į mūšį, bet iškėlęs kardą veją priešą iš Tėvynės. Todėl ir nuo senovės mūsų Vytis turi savo vardą (lenkiškai — Pogon). Taip supaprasta Vytis duoda mums ne tik gražų simbolį mūsų Tėvynės, bet ir prasmingą simbolį meilės Jai.

Mes galime didžiulius mūsų Vytim kaip simbolį mūsų istorinių tradicijų, mūsų garbingos istorinės praeities. Mūsų heraldinis, istorinis Vytis yra gerbtinas, ir be to tiek gražus, kad nereikalingas jokių naujų, višų papuošimų.

Kaip pvz. keistai ir nepagarbiai atrodo, gan plačiai savo laiku vartotas, stilizuotas Vytis, padarytas kurio tai mūsų dailininkų, pagauto futurizmo dvasios. Iš puikaus riterio pasidarė kokia tai keistą figūrą, nusukta į priešingą skydo pusę. O pagal heraldikos dėsnius nusukimas herbo piešinio į priešingą pusę buvo įvykdomas kuomet turintis teisę jį vartoti padarydavo niekšišką darbą.

Branginkime ir gerbkime mūsų istorinį, savą, tradicinį Vytį.

Jokia kita valstybė ar bajorų giminė panašaus riterio savo herbe neturėjo ir nevartojo. Vytis yra grynai lietuviškas Valstybės ženklas iš nekeno neskolintas. Kuomet Vytis buvo pradėta vartoti kaip Didž. Lietuvos Kunigaikštijos herbas, heraldika tiksliai nepasako. Okolksis mini kad Vytį pirmas pavartoja Trajdenio sūnus. Pagal Niesieckį, pirmieji Lietuvos Didieji Kunigaikščiai vartojo Palemono Stulpus kaip herbą. Palemonas, ar paskutiniiais laikais pas mus vadinti Gedimino, stulpai tai buvo ženklas, suprantant atvaizduojantis pilies vartus tarp dviejų bokštų su trečiu bokštu virš jų. Šis ženklas buvo dar ant 10 vėliavų Lietuvos kariuomenės, dalyvavusios Grunvaldo mūšyje, bet ant likusių 30 vėliavų buvo jau Vytis. Vytauto antspauduose jau randame Vytį, ir vėliau visur figūruoja Vytis kaip Didž. Lietuvos Kunigaikštijos herbas.

Mūsų Nepriklausomybės laikais Vytis tapo vėl mūsų valstybės ženklu ir buvo oficialiai priimta beveik tokia pavidale, kaip aprašyta pas Niesieckį, tik po arklio baltu nebuvo deda-

KRONIKA

● Prof. Iz. Vasyliūnas Kolumbijoje ruošia du koncertus paminėti 300 metų sukaktį nuo gimimo žymaus italų kompozitoriaus ir smuikininko Arcangelo Corelli. Vienas koncertas bus išpildomas smuiko ir kamerinės klasės mokinių, ant ras — profesorius.

● Andrius Speare, Amerikos lietuvis, kurs studijuoją The Choate School, Wallingforde, Conn., šešioms savaitėms buvo išvykęs į Venėzuelą. Jo tėvas, dr. Speare, gyvena Plattsburge, N. Y., iš daugelio kandidatų buvo parinktas mokslo laipsnui Pennsylvanijos Universitete.

● Simas Lukauskas Ibagues mieste baigė Agronomų Akademiją (kuriai vadovauti dabar paskirtas kun. N. Saldukas) ir dabar dirba kavos plan-tacijose Kolumbijoje.

● Florence Vaitukė, Loretta Kassir V. Malins, Amerikos lietuvių, studijuojantieji De Paul Universitete, Chicagoj, vaidino jų universitetui statant Seks-pyro komediją "Two Gentlemen from Verona".

● Lionginas Pečiūra, po daugelio eksperimentų, išrinko naują plastinio medžiagos rūšį, kuri gali būti sėkmingai naudojama automobilių gamybai. Jo išrasta medžiaga Fordas pri-taikė savo fabrikuose.

● Bernardas Berenssas, iš Lietuvos kles meno istorikas, laikomas vienu žymesniųjų autoritetu renesanso meno klausimais. Karo metu jis išleido "Rumor and Reflection".

● Elena Baltrush, Amerikos lietuvių, neseniai gavusi magistres laipnį, dirba Yale Universiteto medicinos laboratorijoje New Havene, Conn.

● A. Platharzdis, gyvenęs Svedijoje (Tallavag 14, Hele-nelund, Sollentua 2, Sweden) turi filatelistams įdomios medžiagos apie Lietuvos pašto ženklus.

● V. Rmkus, studijuojąs Sv. Kryžiaus Kolegijoje Worcesteryje, Mass., pasižymi sporte.

● Aleksandra Merker, Amerikos lietuvių, yra meno dėstytoja Meno Studentų Lygoje New Yorke.

VIESOS VAIŽYBOS!
Kiekvieną sekmadienį 2 val. po pietų. Namų reikmenys, frankai, baldai, žaislai ir t. t. Įsidėmėkite! Ar jums parduosiu jūsų įvairius daiktus? Jūs turite? **STEELE'S AUCTION SALE** Lake St., Rt. 20, Skersiai nuo aerodromo 4 mišios vakaruose nuo LaGrange Rd., Elmhurst, Illinois. Tel. Elmhurst 9229-J.

DEMESIO SAVININKAI!
Saukite mus šandien dėl visokių gazo ir aliejaus pakėtimų. Krosnyų išvalomos ir patalios. 1 dienos įdėjimas. Aliejinės krosnys ir specialūs. Nemokami apskaičiavimai — FHA išmokėjimai.

RELIABLE HEATING SERVICE
8740 Archer Avenue
Willow Springs, Illinois
Willow Springs 1403

DEMESIO DIRBANČIOS MOTINOS!
CHICKIES Day Nursery — 2750 West Division. Karti valgiai, poilsio laikas, specialiai išmokyti asmenys po Valdžios priežiūrą; amžius nuo 2 m. ir vyresni. Susitikimas parpinamas.
Valandos nuo 7 ryto iki 6 vakaro
EVerglade 4-2631

DEMESIO!
Reikalaukite pas visus knygų platintojus tik ką iš spaudos išėjusio P. Abelio istorinio romano

Žemaičių Krikštas
apie kurį skaitytojų atsiliepimai kuo geriausi. Negaudami vietoje, idėję Money Order, kreipkitės laišku į V. Malakauską, 10716 So. Wabash Ave., Chicago 28, Ill. Knyga 422 psl., drobės viršelis, kaina \$3.50. Platintojams, užsąskaitams netaikoma 10 egz., duodama nuolaida.

Atsiminimai iš laisvės kovų

Pulk J. Petraitis apie bolševikus ir bermontininkus

Sulaukus 35 m. sukakties nuo Nepriklausomybės paskelbimo, mūsų mintys krypstą į tuos laikus, kada krauju reikėjo patvirtinti tai, kas plunksna buvo pasirašyta. Tuos laikus ypatingai gyvai mums pertiekia pulk. J. Petraitis savo atsiminimuose apie kautynes su bolševikais ir bermontininkais. "Vaga" gražiai pasitarnavo lietuviškam reikalui parūpindama antrą laidą tų "Mūsų žygių", kurių pirmoji dalis išleista ant rašto "Laisvę ginant" (200 psl., kaina 2 dol.).

Pulk. J. Petraitis tiesiais, paprastais žodžiais, lietuvišku nuoširdumu aprašo tai, ką pats vadovaudamas kuopai bei batalionui kautynėse yra pergyvenęs. Pradeda nuo pasitarimų tarp Kaukazo lietuvių, toliau — kelionė į Lietuvą, milicijos ir savanorių organizavimas, susidūrimai su bolševikais, kautynės ties Šiauliais, Panevėžiu, Kupiškiais, Aleksandravėle, Daugpiliu. Apžvelgęs bermontininkų atsiradimo priežastis bei vokiečių planus Rytuose, pulk. J. Petraitis smulkiai aprašo kietas kautynes su jais ties Radviliškio ir Šiauliais.

Kaip sunkios dienos tada buvo mūsų kariuomenei, galime spręsti iš tų žodžių apie antrojo pulko trečiąjį batalioną, 1919 m. birželio 11 d. pasėkusį Aleksandravėlę.

Nuo didelių žygių ir nuolatinių susidūrimų su priešininku batalionas buvo labai pavargęs. Visi mūsų savanoriai smarkiai apipyšo, kareiviškų drabužių komplektų dar neturėjom pakankamai. Stengdavomės dalinti aprėdymą, duodami kiekvienam tai, ko jam labiausiai reikėjo. Didžiausias vargas buvo dėl batų. Daugumas kareivių liko veik visai basi. Baisu buvo pažinti: kojos pūslėtos, kruvinos... Su maistu tas pats vargas. Kariškas lauko virtuvės vežiojom sykiu su savim, bet iš jų — neturėjom produktų. Vietos gyventojai, kad ir kaip palankiai mus su-

tikdavo, bet patys nieko neturėjo po vokiečių ir bolševikų šeiminkavimo. Sustoję kuriam kaime paprašom kaimo vyresniųjų, kad savo kaimo apylinkėje sukalėdotų kokio nors maisto. Imam viską, ką žmonės turėdami po truputį duoda: kas sūrį, kas varškės, kas pieno, duonos, miltų, kruopų, druskos ir t. t. Iš jų ir virdavom sau valgi (p. 89).

Nežiūrint tų sunkiausių sąlygų, t'e pirmieji mūsų savanoriai parodė nuostabią kaus kautynėse. Pavyzdžiui, skyriruje apie Kupiškio paėmimą (1919. V. 28 d.) skaitome:

— Rudilės kaime priešas turėjo labai gerą poziciją ir buvo labai įsitvirtinęs. Be to, turėjo daug kulkosvaidžių ir bombosvaidžių. Į puolantį kar. Zubrį su 6-ja kuopa bolševikai paleido smarkią ugnį iš artilerijos, bombosvaidžių, kulkosvaidžių. Puolimui vieta buvo labai atvira ir nepatogi. Nepaisydama smarkiai naikinančios

ugnies, kar. Zubrys vis dėlto puolė priešą. Patsai eidamas pirmasis, niekam neduoda nei vieno žingsnio atsilikti. Nežiūrėdamas, kad vieni sužeisti, kiti užmušti krenta šalia, jis vis šaukia "Pirmyn" ir eina toliau. Atrodė, kad nuo tokio pasiutęs puolimo bolševikai turės bėgti. Bet jie nebėgo, tik vis smarkiau šaudė. Sužeistųjų daugybė — kuopa labai prarėję. Pamatė ir Zubrys, kad atvirai puldama, gali nebeteikti visų savo žmonių, tad už 200 žingsnių nuo priešo apkasų kuopą sustabdė ir apsisakė.

Pora tų ištraukų — tai gyva reportažinė fotografija, kuri prieš mūsų akis kaip ekrane

atkuria laisvės kovų vaizdus. Šis veikalas rekomenduotinas ir jaunimui, ir visiems, kaip iškalbinga Lietuvos meilės mokykla, kaip tauraus patriotizmo šaltinis, kaip kruvino pasišventimo istorija tada mus išvedusi į nepriklausomybės laimę.

J. Pr.

ANGLŲ KALBOS PAMOKOS

duoda tremtyns prieš karą baigęs Chicago Universitete.

Vienas doleris val. — privačios. Vertimai, Ankstyvi pildymas, Ivarius raštai angliskai.

K. KALNENAS

6402 S. Fairfield Ave., Chicago 29

(3-klas aukštas, duris po kaire, arti 63-dios gatvės ir California Ave.)

Kiek sutaupysite siais metais?

Dabar, pradėdami naujus metus, laikas užsibrėžti tikslą sutaupyti tam tikrą sumą. Apraustojė įstaigoje bus nesunku taupyti ir gauti gerus dividendus.

Taupykite asmeniškai arba per paštą

UNIVERSAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted Street Chicago 8, Illinois

Telefonas: HAYmarket 1-2028

Valandos: Pirmadieniais, antradieniais ir penktadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. vakaro. Ketvirtadieniais nuo 9 ryto iki 3 val. vakaro. Trečadieniais ir šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 3 val. p.

SEGHEITI TRAVEL BUREAU

2451 So. Oakley Ave. CHICAGO 8, ILL. Tel. YArds 7-8278 ir 79

KELIONES:

LEKTUVAIS, GELEZINKELIAIS, AUTOBUSAIS, LAIVAIS

Parūpiname biletus, viešbučius ir sutvarkome visus su kelione susijusius dalykus. TURIME LIETUVIŲ SKYRIŲ. Pildome atdevitus, keliones planuokite iš anksto kitiems metams. Anksčiau užsakykite biletus kaip iškutais taip ir laivais, tai būsite tikri, kad tikrai gausite vietas. Pildant biletus pas mus nemokėsite brangiau ir išvengsite laiko sutrukdyimo, nes nereikės lankytis nei į geležinkelio stotį ar aerodromą, nes visa tai atliksite vienoje vietoje — PAS MŪS.

LIETUVISKA ĮSTAIGA

SAFETY OF YOUR SAVINGS

2555 West 47th St. CHICAGO 38, ILL. LAF. 5-1085

B.R. PIETKIEWICZ PRES.

SŪNUS PALAUDINAS

Studija Apie Vakarų Civilizacijos Krizę

Vietoj

1,000,000 DOLERIŲ

tik

2 DOLERIAI

Rašykite „DRAUGUI“

2334 So. Oakley Ave., Chicago 8, Ill.

DABAR ATIDARYTAS CARBON'S RESTAURANT
Patiekia Žymiausius Vokiškus ir Ameriškus "Cuisine" Valgius "Taip kaip, kad jūs mėgtumėte" Asmeniškai Prižiūrimi
MICHAEL & ROSE ROSNER Naujų Vedėjų FOX RIVER GROVE, ILL. Sautik: Gary 2061
Normal 7-9023 arba DORchester 3-9737

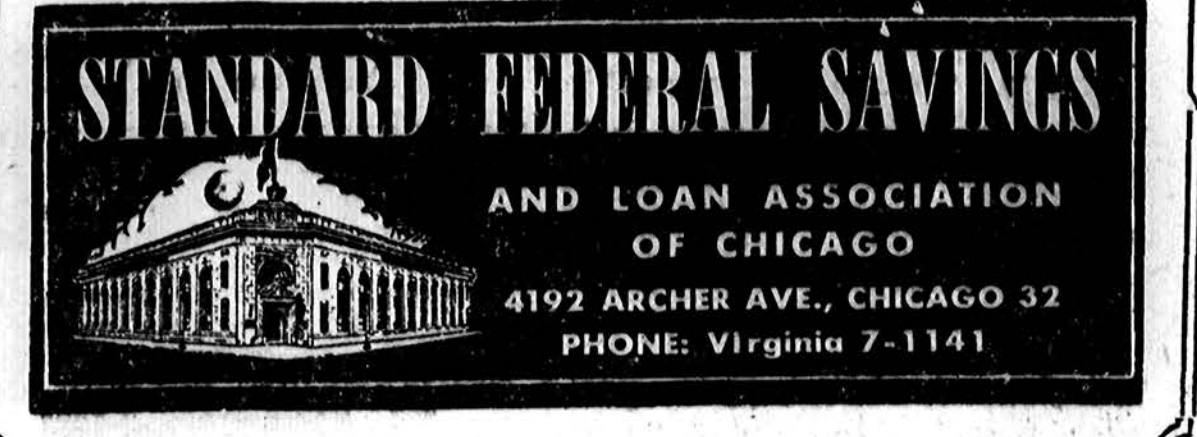
Mūsų Specialybė DŪRYS GARAZAMS
Visokių rūšių — Visokių dydžių
REZIDENCINIAI, KOMERCINIAI, INDUSTRIALIAI, ir t. t.
Aptarnaujame visus artimus priemiesčius. Nemokamiems apskaičiavimams tel.
SNYDER DOOR COMPANY — Villa Park, Ill.
310 NORTH SUMMIT VILLA PARK 7264-R

DEMESIO KONTRAKTORIAI IR NUOSAVYBŲ SAVININKAI!
Saukite mus šandien nemokamiems apskaičiavimams
BARRINGTON WOODCRAFT
210 Railroad Street Barrington 390
ERNEST T. LOUFFARD, Savininkas
Mūsų specialybė: KABINETAI, BULDERIS SPECIALTIES, PERTAISYMAI, VIDUS UŽBAIGIMAI

APSIZIŪRĖK IR TAUPLYK SAUGIAI
STANDARD FEDERAL turtas virš \$35,000,000.00
Atsargos Fondas 3,000,000.00
STANDARD FEDERAL yra narys Federal Savings & Ins. Corp. ir Federal Home Loan Bank System.

ĮSTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Trečadieniais visai neatidaroma.

JUSTIN MACKIEWICH
President and Manager

STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMAS PRISTATOME VISOKIŲ RŪŠIŲ MEDŽIAGĄ

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITVINAS, Prez. 3039 So. HALSTED ST.

Tel. Victory 3-1272

APKAINAVIMA IR PREKIŲ PRISTATYMA TEIKIAME

NEMOKAMAI

RASTINE ATIDARYTA kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. vakaro

Lietuvių ir P. Amerikos novelės

PRANAS RAZMINAS, Chicago, Ill.

Lot. Amerikos novelių rinkinys "Pietų Kryžiaus Padangės" — tai maloni staigmena knygos mylėtojui, grožinės literatūros skaitytojui. Nors kiek ir perbrangi, bet, būdama plonesnė ir kartu pigesnė, nebūtų davusi pilno Lotynų Amerikos novelės kultūros vaizdo. Iš tikro, vaizdo pilnumui nebuvo galima praleisti negirdom nei vieno to kontinento kampelio, nei vienos tautos. Jeigu mes įžvelgiame šioj toki skirtumą tarp dzūkų ir žemaičių rašytojų, tai ką bekalbėti apie Lotynų Amerikos rašytojus. Koks skirtumas tarp neaprepiamų pumpų ir Andų kalnų gyventojų!

Ši novelių knyga duoda progos skaitytojui palyginti su kitų kontinentų tuo pačiu žanru ir ypatingai su lietuvių rašytojų novelėmis. Rasime skirtumą panašus: myli ir neapkenčia, atgaivėja ir keikiasi, užmuša ir vėl nori užmuštąjį iš numirusių prikelti; trokšta laimės, laisvės, pinigų; žiaurūs ir atleidūs, egoistai ir altruistai, pasiaukojantieji, naivūs ir protingi, niekšai ir garbingi, tik į Dievą ir Jo šaukiasi pagalbos artimo sprandai nusukti.

Psichologiniai lūžiai

Kas neįprasta lietuviui skaitytojui, tai staigūs psichologiniai lūžiai. Neįprasta, nes iki šiolei mes labiau pažinom šiaurės tautų novelę ir apskritai grožinę literatūrą, kurioje veikėjai eina visai kitais keliais. Pavyzdžiais galėtų būti šios "Pietų Kryžiaus Padangės" novelės: "Kreoliškas kerštas", "Burmistro ausys", "Smeigtukas", "Don Florizondas". Juk "Kreoliško keršto" novelė veikėjui Čungarai reikėjo būti truputį atsargesniam, šaltesniam, nuoseklesniam ir nebūti žuvęs nuo Juanillo peilio. Nužudęs žmogų, bet vietoj sulauktytas ir matydamas praeivių kumščius prieš veidą, jis prisipažįsta: "Taip, aš jį nužudžiau! Klotildė man paliepė nužudyti... Kalė!..."

"Smeigtuke", toj šiurpulingo V. Garcia Calderon novelės, don Timotejus, Mondazaras, vadinamas baisiuoju ir teisinguoju, dukters neįtikimybę žentui laiko baustina mirtimi. Slapčia tėviškai gailėdamasis, jis pataria žentui Konrodai nužudyti savo dukterį Oną Mariją, kaip nužudė Grimanę, savo pirmąją žmoną, jei ši taip pat būtų neįtikima. Tėvas kreipiasi į žentą:

— Tu jau įsmeigai šį smeigtuką į širdį... Ar ne tiesa?... Galbūt ji tau prasikalto...
— Taip, tėve.
— Ar mirdama gailėjosi?
— Taip, tėve.
— Niekas apie tai nežino?
— Ne, tėve.
— Tai įvyko su ūkvedžiu?
— Taip, tėve.
— Kodėl taip pat ir jo ne užmušei?
— Pabėgo kaip bails.
— Prisėki užmušti, jeigu su grįžtu?
— Taip, tėve.

Senis iškilmingai atsikosėjo, suspaudė Konrado ranką ir, jau be kvapo, tarė:
— Jeigu ir šita tave prigaus, padaryk tą patį. Imk!"

Jeigu tokių staigų psichologinių lūžių sukurtų lietuvis rašytojas, vargu ar mes įtikėtumėm. Sakytumėm, kad tai ne psichologiška.

Šis bruožas yra pietų krašto žmogaus nuosavybė, kurios jis niekam neperleidžia. Iš pietiečio tai laukina, jam tai "pri-

tinka", kadangi mes žinom jį turint tikrai plačią psichologinę amplitudą.

Geresniam šios grožinės literatūros, novelių kdygos, kylančios iš Lot. Amerikos, supratimui, norėtusi kiek plačiau dalyką paryškinti.

Romanų tautų charakteris
Tremtiniai daug keliavo, daug tautų pažino. Jų apšėdai ir čia, Amerikoje, Tam pačiam fabrike dirba juodukas, net indėnų kilmės žmogus, italas, ispanas, vokiečiai, švedas, lenkas, rusas. Ir koks įvairumas jų psichologinių nusiteikimų, koks išgyvenimų skirtingumas! Galėjom skersai išlįgti Vokietijos pervažiuoti toj pačioj kupė

ko žmonės: nei Dievui žvakė, nei velniui kačerga. Rašytojai su tokiu žmogum tikrai sunku dorotis. Išvėdė jį į sceną, į knygos puslapius, bet nežino ką su juo daryti, kuriuos žodžius jam į burną įdėti. Dažnai jis kalbės suktai, kalbės taip, kaip nemaž daryti. Žodžiu, rašytojas pradės plunksnos kovą su herojumi už psichologinę tikrovę. Dažnai šią kovą baigia lygionis — abu pralaimėję. Jei pietietis tarė žodį — padarys; bei jei šiaurietis, tariamai kultūringas, į ką nors pasikėsino ar pažadėjo — gali drąsiai netikėti. Tikras vargas rašytojui. O kritikai vis reikalauja: nepsichologiška, nerealu, neįtikėtina.

Mūsų rašytojų knygų herojus, pasikėsinęs ką nors pridobti, be galo išgyvena, daug mąsto, kankinasi, kol galų gale...

Šv. Tomas Broadway'jui

Viename Broadway'jaus teatre, New Yorke, statomas biografinis veiklas "Angelic Doctor" — apie šv. Tomą Akviniečių šią dramą parašė Br. Lerner, O. P.

Kaunas žiemą

su nepažįstamu vokiečiu ir nė vieno žodžio vienas kitam nepasakyti. Bet vargu ar taip atsitiktų keliaujančiam per Italiją ar net Prancūziją. Gali užsispyręs tylėti, bet būsi tikriausiai prakalbintas. Mat, romaniškos tautos iš viso spontaniškesnės, gyvensnės ir, tam tikrais atžvilgiais, paviršutiniškesnės.

Skaitytojui atrodo, kad "Pietų Kryžiaus Padangės" novelės pilnos humoro, karčios ironijos, sarkazmo, lyg Moljeras juoktųsi iš žmogaus ydų, iš žmogaus dvasinio pasaulio bukumo. Gal iš dalies ir taip, bet yra ir kita tikrovės pusė. Mes ano pasaulio, ano kontinento žmogaus nusiteikimus tempiam ant savo europietiško kurpalio. Jeigu jis negali elgtis taip, kaip mes elgiames, tai jau jis bus ydingas, primityvus, žmogus arčiau gamtos.

Kas mums keista, žema, jam nuoširdu, išgyventa, brangu. Pietiečių charakteris žavus. Kaip greitai jie gali prasiskinti kelią į šventuosius, taip pelnytai atsisėsti pačiam pragaro dugne. Jei jis tave myli, jis už tave savo gyvybę paausos, bet jei jį nuskriaudei — neliks skolingas ("Burmistro ausys"). Jei jis prašo Dievo pagalbos, jis prašo visa širdimi ir tegu nemano Jis jo neįsiklausyti... Jausmų skalė plati, iki kraštutinumų. Čia jis tave myli, bučiuoja, prašo tavęs atsiklaupęs ant kelių ("Kreoliškas kerštas"), čia, jei tu būsi kietas, užsispyręs, tuoj gali mirti nuo vieno jo rankos mosto.

Šiaurės tautų žmogus

Visai priešingas yra šiaurės tautų žmogus: nei jis skubės tavęs išbučiuoti, nei jis tau greitai pažadės, nei blogo padarys. Jis drungnas. Kaip sa-

le pats nusižudo, nesugebėjęs kito nužudyti.

Daugumas šio rinkinio novelių — filminės. Duok filmų gamintojams, ir išeis puikus filmas. To negalima būtų pasakyti apie lietuvių rašytojų noveles. Jos ištętos ir kaikada nuobodžios. Taip gyvai gali rašyti pietietis, šiuo atveju L. Amerikos kūrėjas, kuris, iš tikrųjų, kuria.

Egzotiškas kraštas slepia daug netikėtumų, kaip ir jame gyvenęs žmogus žaviai permainingas.

Pietietis kalba sentencijomis, rebusais, o rašytojas sugeba vaizdžiai, stipriai pagauančia forma, pasakyti ar parašyti dviejuose puslapiuose, tai, ko šiaurietis nepajęgtų nei dešimtyr, ir, tiesa, jis dar kankintųsi ne taip pasakęs, kaip norėjęs pasakyti.

Koks, pagaliau, "Pietų Kryžiaus Padangės" novelių tematinis įvairumas, koks rašytojų subtilus įžvalgumas į kunkuliuojančią žmogaus dvasią! Būdinga, kad L. Amerikos masių skurdas, noras turėti pinigų, t. y. geresnį gyvenimą, pereina palyginimais į rašytojų kūrėjų: kelias, kaip naujas žerintinis pinigais. O veikėjui Lenčiui "Laisškas Dievui" pinigai net tokiose aplinkybėse iškyla: "...čia ne vandens lašai krenta iš dangaus, bet naujos monetos; didieji lašai tai dešimties centų, o mažieji penkių..."

Knyga skaitytoją patraukia ne tik savo turiniu, bet ir graščia forma. Tai brolis ir sesuo bendroj kelionėjį skaitytojo širdį. Jis — stipri — bet šurkštokas, šurkštaus gyvenimo vėras; ji — grakšti gyva, bet daug nemėgstanti spalvų ir prašmatnybių. Tuo žavi ir pat-

raukli. Ji verta brolio pasidžiavimo, o svetimųjų (skaitytojų) — pagarbos.

Baigdamas šias kelias mintis apie šią naująją viešnią mūsų knygų lentynoj, norėčiau dar paminėti Gabrielio Mistral, tos L. Amerikos baltosios lelijos, novelę "Dagys" ir Santiago Arguello — "Žinaš, neatlaidus", iš kur padvelkia kilni evangelijos dvasia, kurios šiu dienų pasaulis taip stokoja. Tai du brilantai tarp kitų knygos brangakmenių.

Premijuotieji rašytojai ir menininkai

Christoforių sąjūdis, įvertindamas nuopelnus krikščioniškai kultūrai, apdovanojo medaliais visą eilę rašytojų, menininkų bei aktorių: Laimėtojai yra: Bob Conside — už jo pastangas grąžinti tikrąją prasmę Kalėdų kortelėms; Ann O'Hare McCormick, New York Times bendradarbė, kuri iškėlė krikščionybės principų vertę taikos įgyvendinimui; — Dorothy Thompson, kuri "Laid des Home" — žurnale parašė straipsnį apie gyvenimo ir mirties prasmę, straipsnį perspausdino "Readers Digest"; — Ernest O. Hauser, kurs "Saturday Evening Post" žurnale aprašė Florencijos burmistą G. Pirą, kurs įstengė iš komunistų išveržti miesto administraciją ir praveisti socialines reformas; — H. Prescott — už knygą "The Man on a Donke", aprašančią heroišką būrelį žmonių ištikimumą savo idealams valdant Henriui VIII; — Clare Booth Luce — už knygą "Sants for Now"; — radijo rašytojui ir režisieriui H. Denker už pritaikymą per radiją "The Greatest Story Ever Told" — iš Kristaus gyvenimo; — režisieriui J. Driscoll, direktoriui J. Zoller ir rašytojui W. Law, kurie gražiai pavaizdavo Kalėdų reikšmę vokiečių belaisvėje. Filmų gamyboje medaliais apdovanoti Lamer Trotti, H. Koster ir E. Vayda už "Stars and Stipes for ever"; taipgi S. Goldwyn, Charles Vidor ir M. Connolly — už "Hans Christian Andersen".

Italų tapytojai

Bernard Nerenson parašė anglų kalba knygą "The Italian Painters of the Renaissance". Knyga turi 488 puslapius ir 400 iliustracijas.

DĖMESIO, SAVININKAI!

Skambinkite mums šiandien dėl gazo ir aliejaus perstatymų: 1 dienos įvedimas. Ronald Graves, Lake Forest 1044, Lake Forest T'n Shop, Waterbury Heating plants, oro ventiliacija, metano plokščių darbas, specialūs darbai.

CAPE COD INN

Užkandžiai STEAK ir VISTIENA PIETOS
Atsiveskite savo šeimą ir puikiai praleiskite laiką.
Privatus kambarys vestuvėms, baliams, t. t.
139th ir AVENUE O
Hegewisch, Illinois
JACK KURNIK, Prop.
Atidara kasdien išskyrus pirmadienį

DĖMESIO, žemlininkai! Veneciškos užuolaidos išvalomos ir pertalamos, taip pat Veneciškas užuolaidas galima užsisakyti. Mes palame ir pristatome. Lake Shore Awning Co. 2106 Grand Ave., Waukegan, Ill. Telef. DELTA 6-2639.

ELK GROVE INN

Po nauja vadovybė
GERAS MAISTAS IR GERIMAI
SOKIAI
WARREN SPRINGER

CHICKEN-in-a Basket

Prancūziškai keptos bulvės ir kopūstai. Speciali kaina \$1.50

SQUARE DANCE

Kiekvieną Penktad. ir Šeštad. vakarą Atvykite kartu su draugais
HIGGINS ROAD
1 mylia į vakarus nuo State Road
Tel. CLEARBROOK 3-9862
Mes aptaunaujame vestuvėms, bankietams, ir t. t.

Dėmesio namų savininkai!

FURNACES AND BOILERS OIL OR COAL
Mes esame specialistai "conversion" darbuose. Patalsymai ir naujos dalys. Išvalymas ir aptaunavimas.
TEMPERATURE CONTROL CO.
Tel. SACRAMENTO 2-7227
Mes dirbame mieste ir priemiestyje. Nemokami apskaičiavimai — PFA sąlygos.

Knyga, kurios išpirkta 2,000,000

Nedaug rašytojų susilaukia tokio pasisekimo, kaip kard. J. Gibbons, kurio veikalo "The Faith of Our Fathers", nuo jo išleidimo 1876 m. iki mūsų dienų, išpirkta du milijonai egzempliorių. JAV religiniame gyvenime tai buvo stambi figūra. Neseniai prof. J. T. Ellis išleido jo biografiją dviejuose tomuose (iš viso 1,442 pusl.), kurią

recenzuodamas rašytojas Th. Maynard laikrašty "New York Times" gerai vertina.

GARAŽAS \$465
Nerakalinga įmontuoti \$9.67 į mėnesį
18 x 20
2 automobilių
GARAŽAS pastatomas ant jūsų sklypo
Pilinai su:

Double Plates • Double 2 x 6 headers
6" Box Beams • 3 langais
Service Door
Mes taip pat specializuojamės visokių rūšių bendrais darbiais, statyba ir t. t.

ROBERT HALL
LUMBER & CONSTRUCTION CO.
2300 East 75th Street
Mes aptaunaujame miesta ir priemiestius
ESSEX 5-9594

MODERNAUS SOKIO STUDIJA
A. Valeišaitės ir Grigaliūnaitės-Lazauskienės
3130 So. Halsted St.
Tel. Calumet 5-9339
Pirmam mokiniui: pirmadi., antradi., trečiadi., ir penktadi. nuo 5 v. iki 8 v.

AR NORITE BŪTI KUNIGAIS?

Tėvų Marijonų Kongregacija, a. a. Arkivyskupo Matulevičiaus, M.K., atgavimnia, kviečia pas save kandidatus į kunikus. Tėvų Marijonai darbuojasi Amerikos lietuvių tarpe: Dievui leidžiant jie darbuosis ir Lietuvoje; jie veda mokyklas; redaguoja laikraščius; skelbia misijas. Pasiaukokite Dievui tarnybai: darbuokitės po Paveičius šventuosius vėlavus; stokitė Tėvų Marijonų Kongregaciją; rašykite novelių vedėjui. Laikite pažymėkite kiek mokslo baigėte, kiek amžiaus ir koks sveikatos stovis. Laiką siųskite žemiau paduotu adresu.

AR NORITE BŪTI BROLIAIS VIENUOLIAIS?

Marijonų Kongregacija kviečia pas save kandidatus į brolius, kurie dirbtų įvairius vienuolių darbus mokyklose, sportuotose, bažnyčiose ir kitur. Labai pagėdintami moka kokią amata. Norintius pramokti kokią amatą bus sudaryta programa.

Paslaukokite savo jėgas, gyvenimą ir sveikatą Dievui ir Paveičius. Susirinkite su novelėje vedėju: pažymėkite amžių, sveikatos stovį ir užbaigtus mokslus.

MASTER OF NOVICES, MARIAN HILLS SEMINARY, CLARENDON HILLS, ILLINOIS

GĖLIŲ KRAUTUVĖ

THE PEOPLES FLORISTS

SKINTOS GĖLĖS • VESTUVINIAI BUKIETAI • LAIDOTUVIŲ VAINIKAI, MENISKAI
ATLIEKAME UŽSAKYMUS.

1850 W. 47th Str. Telef. Lafayette 3-1786
R. & O. HOMKO, savininkai Čia galite susikabinti lietuviškai

VISKO UŽTEKINAI — TUOJAUS PRISTATOM!

Baldus, šaldytuvus, pečius, skalbiamas mašinas, lovas, matracus, kilimus, radio, televizijos setus, valkucius baldus. Žemos kainos, lengvi išmokėjimai. Turime didelį pasirinkimą

Mes pagaminame baldus ir pagal jūsų užsakymą
ROOSEVELT FURNITURE COMPANY, INC.
Lietuvių krautuvė
2310 W. Roosevelt Road
Tel. SEELY 3-4711

Atidara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais iki 9:30
Atidara sekmadieniais nuo 11 iki 4:30 val. popiet

REFINANCE
MOKEJIMUS UŽ AUTOMOBILĮ
Jeigu dabartiniai jūsų išmokėjimai yra pernaukti, leiskite Drovers bankui perfinansuoti jūsų mokėjimus už automobilį mažesnių išlaidų pagrindu.
Yra lengva BENDRAUTI SU DROVERS
The Drovers Banks
47th Street & Ashland Avenue Yards 7-7000
Combined Resources Over One Hundred Million Dollars

Tradicinis Lietuvių Auditorijos Kaukių Balius

Šeštadienį, vasario mėn. 14 d., 7:30 val. vakaro
Programą išpildys humoristas Vitalis Žukauskas.
Už gražiausias ir originaliausias kaukes yra skiriamos
DOVANOS: \$50.00, \$30.00 ir \$20.00.

LIETUVIŲ AUDITORIJOJE — 3133 SOUTH HALSTED STREET
Telefonas: VICTORY 2-6172

Sekmadieniais šokiai apatinėje svetainėje. Įėjimas nemokamas.
Visiems parengimams groja BALIO PAKŠTO orkestras.

VAKARAS SAVAME NAMELY

FELJETONAS

J. JASIUKAVICIUS, Peterson, N. J.

Ir į vasario 16 d. minėjimą kapitonas Juozas Tikšauskis neatėjo. Jis buvo baisiai užimtas: dažė neseniai pirktą savo namelio maudymosi kambarį. Ir ne tik šiandien jis taip baidėsi užimtas — jau šeštas sekmdienis jo nemato Baltos Marės miesto gyventojai: nuo ankstyvo ryto iki vėlyvos nakties jis tepė savo buto sienas, lubas, o jo žmonelė Leontina, iškėlus galvą, lyg žąsis lyjant, nuolat girgšėjo: "Čia užtepk daugiau, ten netaip spausk".

Ir kai šiandien buvo likęs tik tas, atsipiršantis, tolietas, Juozui teko apsispręsti — eiti į Vasario 16 d. minėjimą, ar baigti darbą. Tačiau sprendimą, kaip paprastai, padiktavo Leontina:

— Pabaik, Juozuk, dažyti ir uždek naują sėdynę su dangteliu. Visus kambarius taip gražiai išdažei, o ten ir žmonių įsileisti gėda: sienos subraižytos, lyg ledas čiuožykloje, sėdynė girgžda, kaip seno kiauštinės durys... Ogi Lietuvos gal dar taip greitai neatvaduos, taigi jos vadavimo reikalai dar nepabėgę. Nepaskutinę Vasario 16-tąją čia švenčiame, kad, metę tokį svarbų darbą, teiki ni ten bėgtumėm.

Ir Juozas Tikšauskis pakluso. Jis tepė, kalinėjo, prakaitavo. Jis dirbo, kaip sau, kaip tikras namų savininkas, kol, pagaliau, darbas buvo baigtas ir Leontina pakvietė jį vakarieniauti.

— Pavargom, tai pavargom, Levute, — tarė Juozas, sėsdamas prie stalo, — bet užtat, patys dažydami, sutaupėme keliasdešimt dolerių.

— Taip ir reikia, Juozuk. O neužeidami šiandien į minėjimą ir vėl sutaupėme kokią penkinę, jei ne dešimtinę. Taupymas — tai pati didžiausia dorybė.

— Taigi, taigi, Leontina... Aną kartą, kai išvarei Balfio aukų rinkėją, taip pat sutaupėme kokius penkis dolerius.

— O ar kitaip aš galėjau pasiiegti? Ir dar išdrįso kažn kokio buvusio geležinkelio žmogaus iš mūsų nuosavus namus dumblą nešti ir naujas durų rankenas dilinti! Su Balfio aukų lapu atėjo, mat... — Pernai per Birželio įvykių minėjimus, rodos, taip pat sutaupėme, Leontina?

— Ne "rodos", bet — faktas, Juozai. Ir tai ne tavo, bet mano nuopelnas. Ir šiemet sutaupysim, jei tu vėl paklausysi mano niekad negestančios išminties. Juk, jei ne aš, tai šluotos savos neturėtum, ne tik namų. O dabar — pats matai... Ant kieno namo stogo dieną ritinėjasi saulė, o naktį šypsoji mėnulis, ar ne ant Juozo ir Leontinos Tikšauskių? O ir pačiuose namuose, kur tik pažiūri, ar svetimas turtas? Ir kas svarbu, kad kiekvienas daiktas primena Lietuvą: šaldytuvą baltą, kaip marmuro paminklas ant Lietuvos didikų kapo, štai rymo virtuvėje: elektriniai laikrodžiai birzgia, kaip tavo tėvo sode bitės; minkšti baldai, kaip... na žinai, kaip mūsų ramovė; o, ir Wa-

shingtono paveikslas salione, tai tik uždek karūną, apsupk plosčiumi, tai tikras Vytautas Didysis. O, jei nebūčiau taupii, tai nieko čia lietuviškumu dvelkiančio neturėtumėm. Reikia tik sumanymo. Atsimenu, davė penkis dolerius kalėdojančiam kunigui įteikti ir išėjai į fabriką, o aš pakabinau raštelį prie durų: "Išvyko pas sergandį seserį" ir užsirakinau visai dienai.

— Mamytė, bet vaikai pasakoja, kad žmonės šneka, kad judu su tėveliu niekur neinate — nei į minėjimus, nei į tremtinių susirinkimus — įsiterpė trylikametė Birutė. — Sako, tavo tėvas įsivaizdina.

— Tegu plepa — atkirta motina. — Tu pasakyk jiems, kad tavo tėvas niekad nebuvo tremtinys ir nebus! Jis buvo garbingas IRO karininkas ir lydėjo tų tremtinių, kaip avių, transportus į visus pasaulio kraštus. Jeigu jis nebuvo tremtinys Vokietijoje, tai jis negali sutremtinti ir Amerikoje.

— Pagaliau — nueiti į tremtinių susirinkimus ir laukti, kad tave nubalsuotų tavo pulko kareiviai, kad jie tau paskirtų, kiek tu turi mokėti solidarumo ir kitokių mokesčių... Nėra durinių!

— Bet, mama, — nerimo Birutė — kalba, kad Tikšausiai per greitai pamiršo Lietuvą, kad jie jos nemylė.

— Vaikeli, spjauk jiems! Mūsų meilė Lietuvai yra tyra, gryna, kaip kristalas, o ne paremta doleriais, kaip tų, kurie kyšioja per šventes Lietuvai vaduoti po penkinę, ar dešimtinę. Mūsų meilė Lietuvai tokia didelė, kad mes jai išreikšti turėtumėm paaukoti pusę Amerikos, bet kadangi dar tiek neturime, tai geriau neaukojame nė dolerio. O be to, dar Lietuvos karalius ir neprašė.

— Apie kokį karalių tu čia kalbi? — tartum, pabudęs, paklausė vyras.

— Nagi, ar neskaitei, kad Klevadvary vienas rašytojas jau pasiskelbė Lietuvos karaliūm? Ir senovės lietuvių tikybą grąžino. Vienas žurnalistas jau paskirtas Krivų Krivaičiui. Dabar, girdi, jis važinėja po vasarvietes ir ieško vaidilutėlių. Peržiūrimi ir dievų sąrašai. Dievas Perkūnas, greičiausia, iš dievų skaičiaus bus išbrauktas, nes nuo to laiko, kai Franklynas sugalvojo perkūnargį, Perkūnas liko bejėgis ir bedarbis.

Jei ir pasiseka jam vasarą laukuose nutrenkti kokį ėriuką, tai namuose, iškėlęs vielos gabalą ant stogo, šypsoi, iš jo kiekvienas ūkininkas.

— Na, o kaip su aukurais, gyvomis aukomis? — paklausė vyras.

— O kaip gi! Krivaitis jau kreipėsi į lietuviškas su jaudinančiais atsisaukimais, kad sutiktų kuri pradžiai susideginti ant laužo dievų garbei, bet kol kas neatiradę niekas net ir iš jo giminės. Tūlas Krivaičio dėdė išvyo jį iš namų, kai šis paprašė, ar jis neleistų dukterį sudėginti ant laužo, ir pareiškė: "Važiuk beproti, iš kur atvažiuai, o jei ne, tai pašauksiu policiją. Čia tau ne Stalino Azija, kad tu savo pus seseres degintum!" Taigi, sako, Krivaitis, kol jo karalius dar neturi valdžios, kol kas teks pasitenkinti deginant dievams vandens žiurkėms ir kitus nedraudžiamus naikinti gyvūnus, padarus.

Ir vėl Leontina pripylė sau ir vyrui stiklus vyno, o dukrelei obuolių sulčių, o po to nutilo, norėdama atsikvėpti, bet tylą pertraukė vyras:

SUTAUPYSITE DAUG PINIGŲ

ISIGYSITE GERESNIUS GARANTUOTUS NAMŲ REIKMENIS IS PIRMOS IR SENIAUSIOS LIETUVIŲ BENDROVES KRAUTUVES KURIAI 40 METŲ VADOVAUJA PATYRĘ ŽMONES. VISUOMET KREIPKITES Į ERDVIAI IR PATOGIAI LIETUVIŲ BENDROVES KRAUTUVE

PROGRESS FURNITURE CO.

4181-83 ARCHER AVE. Telef. Lafayette 3-3171 Brighton Parko Kolonijoje

Rakandai, Refrigeratoriai, Kaurai, Ploviklos, Televizijos,

Lengvi išmokėjimai pritaikomi visiems

— Na, o kaip ten bus su senovės gėrimais?

— Ir tas klausimas išspręstas. Sako, kad karalius susitarė su visomis šio krašto skerdyklomis, kad jos perleistų karaliaus dispozicijai visus jaučių ragus, iš kurių būsiąs geriamas midus. Dėl midaus gi gaminimo esą vedamos derybos su "Baltosios Meškos" alaus darykla.

Suskambėjęs skambutis nutraukė pokalbį. Seimininkas Tikšauskis pakilo nuo stalo ir nuėjo atidaryti durų. Iš Vasario 16 minėjimo parėjo kapitonas motina, neseniai atšventusi savo 70-tuosius metelius. Atsėdusi ir kveptelėjusi, paklausė:

— Tai baigtė dažyti?

— Pabaigėme, — tyliai atsakė sūnus, pažvelgęs į prie motinos krūtinės prisegtą trispalvę.

— Per sekmadienį darbus negalite net ir tautinėse šventėse dalyvauti — lėtai pareiškė motina.

— Dirba ir Lietuvoj dabar žmonės sekmadieniais... Ir tautinėse šventėse negali dalyvauti, — pertraukė vyras.

VLADAS SIMAITIS

Real Estate
3452 So. Halsted St.
Chicago 8, Ill.
Tel. Yards 7-8333
Bishop 7-0480

Namų pirkimas, pardavimas, nuomos, nuosavybės dokumentai, valdymas, paskolos, perėjimai, vertimai, pajamų mokesčių pareiškimai, nuomų pakėlimui blankai, imigracijos ir naturalizacijos.

Vestuvinės Nuotraukos
Aukštos Rūšies Fotografijos
Mūsų Specialybė

Precin Photo Studio, Inc.

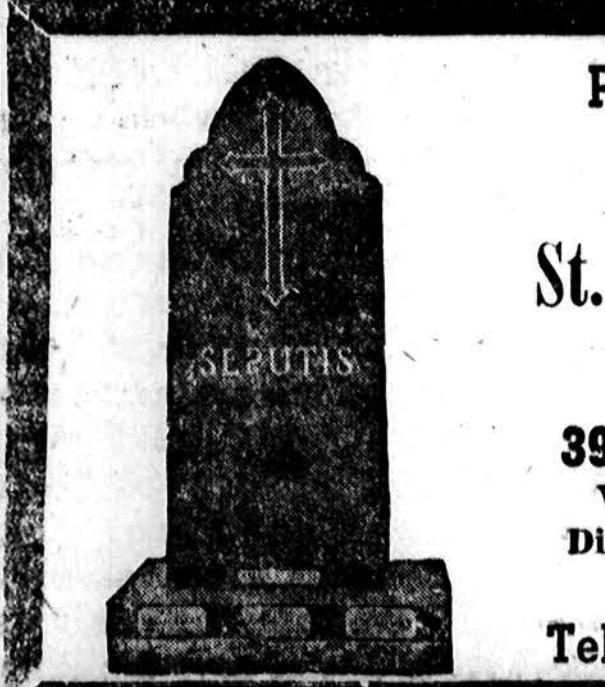
EDVARDAS J. ULIS, Sav.
4068 Archer Aveune
Telefonas Virginia 7-2481

KEEP 10% FOR YOURSELF

Kiekvieną algos dieną pasidėkit sau pirmą. Taupykite pas mus. Uždirbtą gerą pelną su Apdraustu Saugumu.

V. P. PIERZYNSKI, Secretary

CONTINENTAL SAVINGS and LOAN ASSOCIATION
4559 SOUTH PAULINA ST. YArds 7-0145-6

PIRKITE TIESIOG NUO MR. NELSON — savininko —

St. Casimir Monument Company

3914 West 111th Street
Vienas blokas nuo kapinių.
Didžiausias paminklams planų pasirinkimas mieste
Telef. Cedarcrest 3-6335

RAKANDAI VISŲ IŠGARSEJUSŲ IŠDIRBYSCIŲ

KAINOS IR SĄLYGOS VISIEMS PRIEINAMOS
Mes turime parodoje didžiulį pasirinkimą:

Brangenybių, Deimantų, Laikrodžių, Rekordų, Phonogramų, Radijų, Pianų, Televizijų, Siuvamų Mašinų, Seklyčios Setų, Miegamajam Baldų, Valgomajam Setų, Grindinių ir Stalinių Lempų, Retkarčių vartojamų baldų — įvairių, Karpų, Linoleum, Matracų ir Hollywood Lovų, Jaunimui Baldų, Žaislų, Elektrinių Prosy, Skalbiamų Mašinų, Elektrinių Šaldytuvų, Freezerių, Gazinių pečių, Gazinių šildytuvų, Elektrinių Pėčių, Studio Couches, Hide-a-Beds lovų.

3 Aukštai Puikių Baldų ir Namams Reikmenų

JOSEPH F. BUDRIK, Incorporated
3241 So. Halsted Street Tel. Calumet 5-7237

Krautuvė atidara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais iki 9:30 P. M. Kitais vakarais iki 6 val. vakaro. Nedėlionis uždarata. Budriko Radio VALANDA leidžiama ketvirtadienio vakarais kaip 6-tą valandą 18 stoties WHEC, 1450 kilocycles.

John F. Eudeikis

LAIOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYNS MODERNIOS KOPLYCIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YArds 7-1741-2 ir Bishop 7-9481
4330-34 South California Avenue
Telefonas Bishop 7-9719
AMBULANCE DIENA IR NAKTĮ

ANTHONY B. PETKUS

LAIOTUVIŲ DIREKTORIUS
6812 SO. WESTERN AVE. 1410 SO. 50th AVE.
CHICAGO, ILL. CIGERO, ILL.
Grovehill 6-0142
Hemlock 4-2644
Towihall 3-2109

LIQDĖSIO VALANDOJ MAŽEIK & EVANS

LAIOTUVIŲ DIREKTORIAI
6845 So. Western Ave. Air Conditioned kopyčia
REpublic 7-8600 — 7-8601 Automobiliams vieta
Tiems, kurie gyvena kitose miesto dalyse: gausime kopyčią arčiau jūsų namų.

SEKANTIEJI YRA NARIAI CHICAGOS LIETUVIŲ LAIOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASOCIACIJOS

Ambulansų patarnavimas yra teikiamas dieną ir naktį. Reikalavimai pateikiami.

STEPONAS C. LACHAWICZ
2314 West 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672
10756 S. MICHIGAN AVE. Pullman 5-1270

PETRAS P. GURSKIS
65b West 18th STREET Tel. SEeley 3-5711

ALFREDAS VASAITIS-VANCE
1446 South 50th AVE., CIGERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Telephone YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

ANTANAS M. PHILLIPS
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-1139

JULIUS LIULEVIČIUS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
LEONARDAS A. EZERSKIS
1646 WEST 46th STREET Tel. YArds 7-0781

Diena Ateis, Kai Būsi Linksma Sutaupes!

Taigi, dabar pradėkite taupyti šioje lietuviškoje įstaigoje. BRIGHTON SAVINGS & LOAN moka 3% pelno ant jūsų sutaupų.

Kiekvieno taupytojo indėliai apdrausti iki \$10,000.00.

BRIGHTON SAVINGS and LOAN ASS'N.
4071 Archer Ave. į vakarus nuo California Ave.
CHARLES ZEKAS, Sec'y

OFISO VALANDOS:
Pirmadi., antradi., penktadi. ir šešt. Trečiadi. 9 ryto iki 12 v. d.
9:00 ryto iki 4:30 p. p. Ketvirtadi. 9 ryto iki 8 vak.

Motery GYVENIMAS

Redaguoja ST. SEMENIENE, 3231 N. Wilton Ave, Chicago 13, Ill. Tel. EA 7-8668, DA 6-6887

No. 39

VASARIO 16-OJI IR MOTERIS

FILOMENA TARULIENE, Chicago, Ill.

Senovės graikų Spartoje motina arba žmona, palydėdama jį karo žygių savo sūnų ar vyrų, įteikdavo jam skydą, sakydama: "Su juo arba ant jo". Vadinasi, grįžk namo garbingai atlikęs žygių arba žūk, bet nepasiduok priešui, nepabėk nuo jo, palikdamas kovos laukuose kario simbolį — skydą.

Nors skydas šiuo metu tėra tik tolimos istorinės praeities prisiminimas, bet jo įteikimo formulės prasmė tebėra taip pat gyva, kaip ir senovėje: kovok garbingai, nerodyk priešui nugaros, verčiau žūk, bet nelaužyk savo žodžio, savo kilnios idėjos. Šią idėją moteris per kartų kartas diegė į širdis žmonių, dirbusių ramų ūkininko darbą arba kovojusių dėl tėvynės laisvės. Nežiūrint tėvynės pavergimo, laisvės idėja niekuomet nebuvo mirusi lietuviuose ir kai, pirmojo Pasaulinio karo metu, buvo paskelbti tautų apsisprendimo principai, lietuvių savanorių būriai išėjo į kovą tautos nepriklausomybei laimėti. Juos lydėjusios motinos, žmonos, mylimosios, savo įgintu jausmu gerai suprato užimotą žygio prasmę ir išreikšė vyrus atsivėlinusiomis, bet neatkalbinėjusiomis.

Kova buvo laimėta ir prasidėjo naujas laisvas gyvenimas. Moters padėtis naujai atstatytoje respublikoje iš pagrindų pasikeitė. Moteris iš ramios plačiųjų laukų erdvės išėjo į tėvynės atstatymo darbą. Politinėse teisėse sulyginta su vyrais, ji drauge su jais dirbo visose politikos, kultūros, ūkio srityse, visur įnešdama savo moterišką meilę, jausmą, švelnumą. Buvo sričių, kur moteris dominavo, pvz. pradžios mokyklose dirbusių moterų skaičius praėjo vyrų.

Savo darbą dirbdama, ji neatsilikio nuo gyvenimo tempo ir reikalavimų, todėl moteris užėmė net žymiausias politinio, kultūrinio gyvenimo pozicijas. O kur moteris — ūkininkė, drauge su vyru supratusi pasikeitusių ekonominių sąlygų reikalavimus, ir per trumpą laiką atlikusi Lietuvos ūkio reformą, priartinimą ją prie pačių pažangiausių kraštų Europoje. Visa tatau buvo padaryta ne kokiais dideliais kapitalais, bet aiškiu tikslu supratimu ir kietu darbu.

Moteris, įnešdama į gyvenimą savo gerąsias, švelniasias savybes, kaip ūkininkė, tarnautoja, auklėtoja, rašytoja, labai pozityviai veikė gyvenimą, ir todėl nenuostabu, kad Nepriklausomos Lietuvos gyvenimas kas kartą gerėjo, šviesėjo. Augo jaunoji karta, pamėgusi laisvę ir pasiryžusi ją ginti. Ir toji bandymų valanda greit priartėjo.

Totalitarinės sistemos, užkirusios antrąjį Pasaulinį karą, visu sveriu puolė silpnuosius kaimynus, juos pavergdamos ir atimdamos visas įgimtąsias teises. Tiek bolševikinė, tiek naciškoji okupacija, žydintį Lietuvos gyvenimą sugriovė ūkiniai ir dvasiniai, suardydamos ūkinį savitovumą ir paneigdamos per šimtmečius susiformavusią krikščionišką idėją, jos vieton iškeldamos ateistinė pasaulėžiūra, visiškai svetimą

lietuviui sielai. Su šių totalitarinių režimų įsigalėjimu Lietuvoje, prasidėjo kova prieš žiaurųjį okupantą. Ši kova pareikalavo daugybės aukų ir josios kruvinieji pėdsakai randami ne tik Lietuvos žemėje, bet ir žiauriuose koncentracijos stovyklose Vokietijoje arba šaltame Sibire. Kova su nacizmu pasibaigė, bet partizanų kova prieš raudonąjį okupantą tebeina. Neabejotina, kad tos kovos sėkmingumas daug pareina nuo moters, kuri pristato jiems maisto, slaugo sužeistuosius, palaiko tarpusavius ryšius, suteikia reikalingų informacijų, o kartais net įsijungia į betarpią kovą. Tiesioginiai talkinančios partizanams moterys yra įsijungusios į tylią dvasinę kovą prieš okupantą, palaikydamos tautoje laisvės idėją ir auginančios naują prieauglį būsimai visuotinei kovai prieš komunistinius imperialistus.

Prieš tą tyliąją, o taip reikšmingą kovotoją, mes su pasigėrėjimu ir pagarba lenkiame savo galvas.

Tų moterų, kurios paspruko iš bolševizmo nagų ir dabar gyvena išsibarsčiusios po viso pasaulio kampelius, yra pareiga sukurti stiprią darnią šeimą, iš kurios ir aplinka lietuši tradicinę lietuvišką dvasią. Jos pareiga visomis jėgomis palaikyti lietuviškumą, ypatingą dėmesį kreipiant į kovą dėl jaunomenės išlaikymo tautos eilėse ir dvasioje. Jos vaidmuo nepaprastai svarbus perduodant jaunomenei krikščioniškuosius idealus, pajėgius atspirti materialinės civilizacijos pagundoms. Ji visomis jėgomis turi dvasiniai augti ir bręsti būsimiesiems tautos žygiams. Kultūrinė, organizacinė ir šalpos veikla privalo būti neatiimama moters gyvenimo dalis. Kad ir pavargusi, kad ir neįprastose gyvenimo sąlygose ji neprivalo pulti dvasia ir užmiršti, kad visa tai yra tik nedidelis atsiliginimas savo tėvynei, iš kurios ji pati tiek daug yra gavusi.

Šių dienų tremtinė — moteris privalo būti visuose tautos reikaluose, vedančiuose į Nepriklausomos Lietuvos atstatymą.

Zuzana Juškevičienė, uoli skautininkė, per "Margučio" radijo valandėlę puikiai pravedė su Cicero skautėmis montažą "Žvilgsnis į tėvynę Lietuvą". Taip pat ji paruošė montažą Lietuvos Nepriklausomybės minėjimo šventei. Montažas bus pastatytas vasario 14 d. Cicerijoje.

Elžbieta Kardelienė, Lietuvos operos solistė, atvykusi iš Kanados, koncertavo su dideliu pasisekimu Chicagoje. Jai pagerbti Nora Gugienė suruošė arbatėlę, kurioje dalyvavo vietinės lietuvių menininkės: Alice Stephens, S. Barcus, G. Giedraitienė ir G. Gudauskienė.

Stasė Klimaitė, dainininkė, susituokė su dr. Kaziu Pautieumi vasario 14 d. 4 val. p.p. Šv. Antano bažnyčioje, Cicerijoje.

Ringailė Jonynaitė Gustaitienė įstojo į meno mokyklą — Chicago Art Institute.

Danutė Lipčiūtė

Aš nepamiršiu

*Aš nepamiršiu tėviškės kiemo,
Kur dar tebaidi žingsniai mani,
Kur neatšalęs grumstas nė vienas
Ir karštos dulkės mūs židiny.*

*Aš nepamiršiu kalbos gimtosios,
Kurios rateliui dūžiant išmokau
Ir tų "Aušrinų" giedančios močios,
Ir tų rožančių Kryžiaus dienose...*

*Aš nepamiršiu dainų dainelės,
Jos pilnas vėjas, žemė visa,
Ji migo naktį ir rytą kelia,
Ja šnera miškas, ošia banga.*

*Aš nepamiršiu sesės darželio,
Kur tiek svajonių raizgės ir pynės
Ir tų žemėčių seklyčios lange,
Ir tų šešėlių kvepiančios lysvės.*

*Aš nepamiršiu klaupytis ant kelių,
Nors tėviškėlę neradau kryžių.
Kiekviena pėda manosios žemės,
Krauju pašvęsta — mane palydė.*

PUOŠKIMĖS, BET STILINGAI

BR. JAMEIKIENĖ, Chicago, Ill.

Mielosios skaitytojos tikriausiai šiose eilutėse tikėtis paskutinės mados apžvalgos bei patarimų kaip nebrangiai ir elegantiškai pasiredyti. Ne. Apie tą — gal kita proga. Šiandien iš kraštinių skrynių ištraukime mūsų močiutės šimtakvoldžio sijoną, margaspalves prijuostes ir kitus dailių tautinių rūbų puošmenis. Šitie mūsų senoviniai rūbai kadaise jau irgi buvo patį paskutinę madą. Toji mada per bajorus pakliuvo į mūsų dvarus, o iš jų perėmė ir liaudis. Tik tai dvarai nusekė paskui naujas Europos madas, o konservatyvi liaudis toliau puoselėjo ir tobulino pasirinktą formą, pridūdoma jai savitą charakterį. Apie tokius tautinius rūbus, kuriuos dabar dėvime, duomenų daugiausiai turime tik iš 17-18 a., nors jie neabejotinai yra kilę iš gilesnės senovės ir turi nemažai elementų, kurie buvo vartojami gotikos laikotarpy.

Naujaisiais laikais fabrikinė produkcija buvo bepradedanti užvaldyti Lietuvos kaimą, tačiau Nepriklausoma Lietuva laiku susigriebė ir pradėjo gaivinti liaudies meną ir mes vėl nuoširdžiai prie jo prisirišome. Iš eidami iš degančios tėviškės pasimėmė ji kaip brangiausia turtą. Mes, moterys, ypatingai palinkome prie tautinių rūbų, nes kuri gi lietuvaitė nenorės pasiipuoti gražiaisiais savo krašto rūbais?

Neauskime netikrų rūbų
Kadangi ne visos turėjo progą tėvynėje su mūsų liaudies audiniais arčiau susipažinti ir mūsų tautinių rūbų stilių bei formą nuodugniau pastidijuoti, taisydamosios rūbus mūsų moterys ir mergaitės dažnai pasidarė rūbus, kurie, tačiau, toli gražu nėra tautiniai. Reikia gerbti mūsų senosios kartos atėves lietuves, kurios, atvažiuavusios čionai, nenorėdamos atsilikti nuo kitų tautų, taisydamos tautinius rūbus, kad ir neturėdamos tikrų pavyzdžių. Tačiau nebūtų dovanotina mums, kada galėdamos neišlaikome tautinių rūbų stiliaus. Tiesa, tų pavyzdžių nėra daug, o išleistas literatūros tu reikalui šiame krašte rasime irgi gal tik porą egzempliorių, tačiau prie gerų norų viskas yra galima: uoliausi mūsų tautinių rūbų tyrinėtojai dailininkai Tamošaičiai gyvena Kanadoje; kelios jų studentės — irgi Kanadoje ir 4 J. A. V. (visos Chicago). Taigi, ne taip jau sunku juos pasiekti.

Prie pirktinių bei siuvinėtų rūbų ilgiau nestuosime — juos jau reta kuri besisiūdina; be to — juos jau nagrinėjo J. Narutavičienė ankstyvesniame straipsnyje. Tačiau ir su autiniais tautiniais rūbais nėra geriau. Kartais tuos rūbus netgi sunku atpažinti, nors jais ir lietuvaite pasipuošus. Tautiniai rūbai yra brangus rankų darbo tvarinys ir juos ne kasdien gali pasidaryti, todėl, prieš taisydamosios tokius rūbus, mūsų moterys turėtų gerai apgalvoti ir pasitarti su toji sritį nusimanančiais. Dabar jau yra daug audėjų, ir gerų, ir blogų, kurie puikiai audžia įvairiausių audinių, bet ne visi iš jų turėjo progą giliau pastidijuoti mūsų tautinių rūbų charakterį bei stilių. Atėjus klientei, kartais paskubomis tenka vykdyti jos užsakymą neįsigilinus į pagrindinį prašomų rūbų taisyklumą, o tokiu atveju gaunami daiktai, panašūs į tautinius rūbus, bet... toli gražu ne stilingi tautiniai rūbai.

Prisilaikykime etnografijos

Lietuvaitės ausdavosi rūbus būdingus savo apylinkėi, todėl, kaip skiriasi mūsų tarmės, lygiai taip skiriasi ir mūsų atskirų sričių tautiniai rūbai. Kaip augštaitis savo kalboje nemašo žemaitiškų, suvalkiečių ar dūkaiškų žodžių, taip lietuvaitė nemašydavo savo rūbų dalių, o šiaudien dažnai sutiksime mergaitę, pasirėdžiusią žemaitišką sijoną, dūkaišką bluželę, augštaitišką kikiuką ir suvalkiečių prijuostę, ar atvirkščiai. Tos atskiros dalys gali būti ir labai gražios, bet vistiek neturime teisės jų maišyti ir privalome griežtai prisilaikyti etnografinio stiliaus.

Toliau — negana žinoti, kad augštaitiškas sijonas languotas, žemaitiškasis — dryžuotas, augštaitiškasis — kaisytinė, bet reikia nepamiršti dar, kad kiekviena apylinkė turi tik sau charakteringus raštus, savitą audimo būdą ir pasiuvimo formą. Prie viso to — spalvos taip pat turi būti parinktos gražios, būdingos pasirinktą apylinkę ir suderintos visame rūbo audimo blyje. Todėl audėjams ne kiek nesumažintų garbės, o tik pasitarnautų jų pačių labui, jei yra, prieš ausdami, pasitartų su šią sritį studijavusiais ir turėjusiais progą arčiau susipažinti. Gi šie pastarieji neturėtų atsisaityti ir melai savo žiniomis pasidalinti tiek su audėjais, tiek su klientais.

Tautiniai drabužiai ir autorė straipsnio apie juos

Nepamirškime galvų

Pagrindinės lietuvių tautinių rūbų dalys, be kurių negalima rūbų dėvėti, visoms apylinkėms yra šios: sijonas, prijuostė, kikiukas, marškiniai (dabar, trumpinė, juos vadiname bluže) ir galvos danga. Žinoma, apie priklausancius priedus: juostą, kikiukų seges, krepšius, apavą, pirštines, drobules, skaras, rudines, karolių ir kt. tektų kalbėti atskirai. Tuo tarpu norėčiau ypatingai atkreipti dėmesį į galvos dangą arba papuošalą, nes daugumas lietuvių visiškai pamiršo juos, o jie, tačiau, yra neatskiriama mūsų tautinių rūbų dalis. Jie, kaip ir visi mūsų rūbai, yra būdingi atskiroms apylinkėms ir dargi skiriasi mergaičių nuo ištekejusių moterų.

Puošti galvą mada bus atėjusi iš rytų. Nuometai, pradžioje nelabai mėgiami, 13-15 a. visoje Europoje paplito kaip mada ir netgi pasidarė kaip taisyklė dėvėti ištekejusioms moterims. To tvirtinimo geriausi liudininkai yra išlikę to laikotarpio tapybos bei skulptūros kūriniai. To paties meto bus ir vilnietiškas galvareištis. Mergaičių galvos danga siekia daug ankstyvesnį amžių. Reikia manyti, kad tie galvos papuošalai stabilizavosi krikščionybės įtakoje, nes ir šv. Povilas viename savo laiško pataria moterims pridengti galvą skara. Gi mergaičių galvas puošti vainiko pavidalo papuošalais

tradicija bus užsilikusi iš labai žilos senovės, kada lietuvaitės savo galvas puošdavo tik rūtų vainikais.

Kur ir kada dėvėti

Tautiniai rūbai nėra kasdieniniai, bet nėra ir vien Vasario 16-osios minėjimui skirti. Lietuvaitės tokiuos rūbus vilkėjo ir svečiuos, ir bažnyčioje, ir jauniu, ir eidamos. Šiandien, svetinėm krašte, nebegalime taip plačiai tų rūbų pritaikyti, bet jie neabejotinai tinka ir įvairiems minėjimams, ir iškilmingoms pamaldoms, ir vestuvėms, ir rimtiesiems pasilinksminimams. Pati anglų karalienė Elžbieta II-oji su vyru nevengia įvairiomis progomis pasiipuoti skotiškais tautiniais rūbais, o Londono, Paryžiaus, Romos gatvėse dažnai sutiksime indus, tibetiečius, arabus ir šimtus kitokių kraštų atstovų įdomiuose ir gražiuose savo krašto rūbuose.

Reikėtų tautinių rūbų vengti maskaraduose, nes juose daugiau tinka fantastiški ir juokingi kostiumai, kuriems nėra privaloma pagarba. Tautiniai rūbai reprezentuoja vilkinčiojo kraštą, gi maskaradas ar kaukių balius paprastai yra tik — "juokdarybos kraštas".

Turėti savo tautinius rūbus — kiekvienos lietuvaitės savigarda reikalavimas. Todėl taisykime juos, dėvėkime kiekviena proga, premijuokime juos, bet — taisykime tik pilnus taisyklinius ir skoningus rūbus ir tik tokius premijuokime.

PASIKALBĖJIMAS SU SOLISTE KARDELIENE

ZUZANA JUSKEVICIENE, Cicero, Ill.

Privačiame bute, garso užrašymo aparatas transliavo š. m. vasario mėn. 1 d. Chicagoje įvykusį koncertą, — solistės E. Kardelienės ir komp. V. Jakubėno. Komp. Kačanauskio dainos "Kad aš našlaitė" — garais, solistės jautriausi širdies jausmai veržė veržėsi ir plaujais vaizdžiai mirstančios motinos, kuri vos sukaupus, paskutinėmis jėgomis išsakė testamentą savo dukrai: "Jauno išsilienki, seno paklausyk". Kai aparatas suko jau kiek linksmesnę dainą, pakėliau galvą; visi kambaryje esantieji skendo giliame susikauptime, visų akys žėrėjo ašaros, ir pati solistė jas braukėsi nuo skruosčių...

Ir kitos liaudies dainos, tiek harmonizuotos, tiek neharmonizuotos buvo sudainuotos su nemažesniu gilumo jausmu. Su tuo pačiu dvasios pakilimu buvo sudainuota ir latvių komp.

Kalninė "Svetimam krašte". Gilaus jausmo atiteko ir klasiškų kūrinių: Bethoveno, Mozarto, Schumano ir kitų kompozitorių.

Kaip sužinojau, solistės dainos gabumai pasireiškė gana anksti: 9-rių metų Elžbietėlė jau giedoją bažnytiniam chorui, kur mišparus papunkčiul traukdavo pamainomis su vargonininku. Kiek paūgėjusi, pati ruošdavo "spektaklius", jiuose vaidindavo. Gyvendama Petrapilyje uoliai lankė garbias operas.

1930 — V.D. metais E. Kardelienė baigė Kauno Konservatoriją ir įstojo į Kauno Valstybinę Operą, kur dirbo 14 metų. Solistė yra kolaratūrinio soprano savininkė. Žinovų teigimu, Lietuvos Valstybės Teatre nebuvo, kas ją galėtų pakeisti, ypač "Traviatoje", Violetos rolėje. E. Kardelienė dainavo 20-ye operų, daugiau

kaip 500 kartų, įskaitant ir provincijos miestus.

Solistė dainavo užsieny: Talline, Romoje, Kaukaze. Specializavosi pas Romos Konservatorijos profesorių — Gibando.

Vokietijoje, tremtyje turėjo apie 100 koncertų.

E. Kardelienės dabartinė gyvenama vieta — Montrealis, Kanada, kur ji dažnai koncertuoja.

— Kada ir kieno kviečiama vykstate koncertuoti? — paklausiau Chicagoje viešninę solistę.

— Mano pasirinkimas kuklus, kur kviečia, ten pasistengiu nuvykti. Pvz. į Chicago turėjau ir šeimyninių sumetimų — pasimatyti su broliu Albinu (Racibarsku).

Amerikos konsulas davė leidimą dešimčiai dienų, tad mano viešėjimas yra ribotas. Kaip jau žinote, be šio įvykusio koncerto Lietuvių Auditorijoje, vasario pirmą dieną, dar dainavau Sofijos Barcus radijo programoje ir šiomis dienomis įdainuosiu keletą pokštelių.

— Kokias nuotakas sudarė viešėjimas Chicagoje?

— Mielų chigagiečių buvau priimta labai nuoširdžiai, gausiai vaišinama, o vaišėse nuotaka yra visados puiki.

— Ar yra koks skirtumas tarp Kanados ir JAV lietuvių kultūrinio gyvenimo?

— Kanados lietuviai turi lietuvių bendruomenę ir tai yra atrama lietuvių kultūriniam gyvenimui. Be to, Kanadoje yra daugiau atvykusių lietuvių iš laisvos Lietuvos, todėl tur būt ir lietuviškesnis jausmas yra giliau suprantamas.

— Jūsų nuolatinis užsiėmimas Kanadoje?

— Mokau jaunimą (turiu 25 mokines) muzikos ir teorinių dalykų. Na, ir dažnai koncertuoju, vis turiu atečiai numatytus koncertus.

— Kokia dvasinė būsena gaubia Jus prieš koncertą ir po koncerto?

— Prieš koncertą jaudinuosi, kaip ir kiekvienas dainininkas: bijau persalti, susigti, rūpinuosi, kad balsas gerai skambėtų. Tai ir visos rūpesčiai.

— Ar numatote savo įpėdinę, lietuvių dainos pasaulyje?

— Lietuvių tauta yra balsinga, daug lietuvių ir lietuvių turi gerus balsus, tik reikia mokyti, daug dirbti ir mano įpėdinių bus daug.

Motery veikla

Aldona Nasvytytė - Augustinavičienė, Kultūros Fondo pirmininkė, buvo atvykusi iš Clevelando į Chicago dalyvauti premijuotų dramų paskirstymuose. Nors ir nestiprios sveikatos, A. Augustinavičienė yra nepaprastai veikli (jos ir jos šeimos rūpesčiu buvo net Kultūros Fondas įkurtas), daug padėjo tremtiniais, be to, studijuoją prancūzų kalbą, kad gautų magistro laipsnį ir įgytų teises dėstyti universitetuose ir kolegijose.

— **Helena Bercher**, poetė, pasirašanti slapyvardė Eglės Šaka, gyvenanti Waukegan, Ill., jau gana ilgokai sirguliuoja. Gydimosi tikslais lanko Biling Memorial kliniką Chicagoje. Ilgą laiką ji gyveno Chicagoje ir prisidėjo "Draugui" daug savo sukurto eilėraščių. Taip pat ji yra didelė tremtinių globėja ir geradarė.

— **O. Baniene, S. Gližerienė, E. Samienė ir B. Zeikienė** rūpinasi surengti Balfo 3-čiojo skyriaus vakarą su loterija.

— **S. Antušienė, O. Baniene ir B. Zeikienė** rengia metinę vakarienę Tėvams Marijonams.